MAJANDUSKASV

Seis pole nii hea, kui esmapilgul paistab

Kaubavedaja Herentese juhi **Rein Aava** sõnul vihjab nende sektori seis, et eile teatavaks saanud tubli majanduskasv ei püsi. "Oleme alati selline peegel, mis näitab ära, mis tulemas on," lausus Aav. ▶ 6

EUROALA

Kuidas rahaliit ära remontida

Eile avalikustas Euroopa Komisjon arutelupaberi, milles on visandatud, miks ja milliseid reforme rahaliit võiks vajada. Komisjon joonib alla kolm põhjust, miks rahaliit senisel moel jätkata ei saa. ▶ 7

INVESTOR

Ericssoni päästeingel asub tegudele

Euroopa üks prominentsemaid aktivist-investoreid Christer Gardell ostis end firma üheks suuremaks investoriks. Nüüd otsib Gardell kohta juhatuses, et 40% võrra kukkunud firma väärtus tagasi üles upitada. ▶ 14–15

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

ÖÖ TEGIJA ▼

Maksuküsimus ei lase magada

Valitsusparteid arutasid hiliste tundideni maksude üle, millest peaks leitama kate kõigile jagatud lubadustele. **Jüri Ratase** juhitava valitsuse plaanid lonkasid nagunii mitut jalga, aga olukorda lõikas sisse veel IRLi esimehe vahetus. Nimelt lubas valitsuse väikseima, kuid hädavajaliku partneri uus juht kindlas kõneviisis panditulumaksu senisel kujul ärajäämist ja muudegi punktide ülevaatamist. Nüüd võetigi asi arutamisele.
▶ Loe lisaks lk 2–3

Neljapäev, 1. juuni 2017
nr 105 (5703) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,1173 ▼	0,8950 ▲	9,7688 ▼	63,2618 ▲	30,97 ▼	-0,254 ▲

▲ **Eestis palju kinnisvara soetanud Peer Salström-Leyh võis rikastuda laste toetuseks mõeldud rahaga.** FOTO: TORE KRISTIANSEN / VG

LUUBI ALL

Miljonid lastetoetust kadus musta auku

Eestis tegutsev rahvusvaheline ärimees sattus uurimise alla, sest kahtlustatakse, et Norra riigi makstud lastetoetusest suur osa kadus tema ärivõrgustikku. ▶4–5

LÜHIDALT

EfTEN ostis Hortese aianduskeskuse kinnistu

Ärikinnisvarasse investeeriv alternatiivne kinnisvarafond EfTEN Real Estate Fund III AS omandas *sale-and-leaseback*-tehinguga Hortese aianduskeskuse kinnistu Laagris. Hortes AS kuulub Livonia Partnersi portfelli. Investeeringu kogumaksumus on 3,1 miljonit eurot.
"Hortes on unikaalse ärimudeliga, tugeva turupositsiooni ning tuntud kaubamärgiga jaemüüja Tallinnas," ütles EfTEN Real Estate Fund III ASi fondijuht Viljar Arakas. Tema sõnul on väga hea asukoha, atraktiivse pikaajalise üürniku, kestliku üüritaseme ja sobiliku tootlusega kinnistu suurepärane investeering.
Hortes on aiandus- ja kodukaupade jaemüüja ning suurim aianduskeskus Balti riikides.
"Meie strateegia on keskenduda jaeärile ning selle arendamisele. Hortese kontseptsioon on end tõestanud ja me oleme valmis oma ettevõtte arengule tempot lisama," sõnas Kristian Kalgan, kes on Hortese tegevjuht juba aastast 2007.

PRFoodsil vastuolulised tulemused

PRFoodsi esimese kvartali majandustulemusi võib pidada vastuoluliseks, samas aasta teisel poolel oodatav tooraine hinna langus peaks tulemusi parendama, teatas ettevõte.
Grupi käive kasvas esimeses kvartalis 0,3 miljoni euro ehk 3,2% võrra, 10,6 miljonile eurole. Puhaskahjum oli 840 000 eurot, suurenedes eelmise aasta sama perioodiga võrreldes pea kaks korda.
Ettevõte teatas, et kasumlikkust mõjutas ebatavaliselt kallis kala. Kasumlikkus Soomes on jälgimise all ja PRFoods astub samme, et puhastada portfell madalama marginaalsusega toodetest.
Aktsionärid kinnitasid majandustulemused ja otsustasid kanda 35 750 eurot reservkapitali ning ülejäänud kasumit mitte jaotada.

Lidl laieneb ka USAsse

Saksa poekett Lidl teatas, et avab USAs esimesed üheksa kauplust, vahendas MarketWatch. Üheksa poodi tulevad Põhja-Carolina, Lõuna-Carolina ja Virginia osariiki. Ettevõte avab kauplused USAs 15. juunil.
Sisenemine USA turule näib riskantne. USA poemaastik on ülekoormatud ja seal teevad ilma näiteks Walmart, Kroger ja Whole Foods. Ühtlasi on Lidl praeguse seisuga viimane välismaine poekett, kes USAsse laieneb.
Lidl laieneb ka Eestisse. Konkurendid on seda silmas pidades rääkinud nii võimalikust ühinemiste lainest, hinnasõjast kui ka kaupluste sulgemisest. Võimalike asukohtadena on Eestis räägitud Tartust, Narvast ja Tallinnast.

MAKSUD

Vihatud maksupakett uuesti lõikuslaual

Koalitsioonierakonna esimehed arutasid eile hiliste tundideni maksuküsimuste üle. Ettevõtlusorganisatsioonid nõudsid ajaloolise ühisavaldusega kõikidest maksumuudatustest loobumist.

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee
Äripäev

Lehe trükki mineku ajaks polnud veel kokkulepeteni jõutud, kuid täna saab lugeda neist Äripäeva veebist.

Erakonna esimehed on arutanud maksueelnõude üle sellest ajast saati, kui IRLi uus esimees Helir-Valdor Seeder teatas, et samamoodi koalitsioon edasi minna ei saa ja tuleb pidada läbirääkimisi. Senimaani on teada, et valitsus otsustas ettevõtjates paksu verd tekitanud panditulumaksu mitte keh-

Riigi eesmärk peaks olema oma konkurentsivõime parandamine, mitte laastamine. Jutt on tõsine.
KPMG audiitor Hanno Lindpere

ELATISVÕLGLASED

Lisakaristused heakskiidu ootel

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Aasta lõpus valminud uutest sanktsioonidest oma kohustusi eiravatele elatisvõlgnikele läks osa ministeeriumidesse kooskõlastusringile, kuigi üksikvanemate esindajalt said need mullu hävitava hinnangu.

Justiitsminister Urmas Reinsalu lubas detsembris Äripäevas, et saja päeva perspektiivis saavad seaduseelnõuks elatisvõlgnikele mõeldud täiendavad sanktsioonid. Nüüd saatis justiitsministeerium eelnõu kooskõlastusringile. See peaks andma kohtutäituritele rohkem võimalusi elatisvõlgade sissenõudmiseks neilt, kes eiravad kohustusi oma laste ees pahatahtlikult.

Kui praegu saab elatisvõlgniku mõjutamiseks peatada võlgniku juhtimisõiguse, kalastuskaardi, jahipidamisõiguse või relvaloa kehtimisõiguse (aasta lõpu seisuga nendel meetmetel mõju sisuliselt puudus), siis uue eelnõu kohaselt saab kohus tunnistada kehtetuks ka võlgniku reisidokumendid (näiteks passi, meremehe teenistusraamatu jne, kuid mitte ID-kaardi) ja keelata ka reisidokumentide väljaandmise.

"Kui isikul on võimalik reisida välisriiki, siis peaks ta suutma ka oma lastele elatist maksta. Võlgniku õigusi piiratakse seni, kuni ta hakkab elatist korrapäraselt maksma," ütles Reinsalu pressiteate vahendusel.

Nagu eelnevalt kehtinud piirangute puhul, ei saa ka reisidokumente kehtetuks tunnistada, kui elatisvõlgnik tõendab, et need on talle vajalikud sissetuleku teenimiseks või oleks nende kehtetuks tunnistamine tema suhtes muul viisil äärmiselt ebaõiglane.

Üksikvanemate esindaja Kaarel Veike MTÜst Üksikvanema Heaks oli detsembris uute sanktsioonide mõju suhtes skeptiline, nimetades neid peenhäälestamiseks.

Raha aresti alla otse tööandjalt

Seni on ette tulnud, et pärast täitemenetluse alustamist väheneb võlgniku ametlik sissetulek märkimisväärselt, kuigi võlgnik töötab edasi sama tööandja juures. Kui tekib kahtlus, et võlgnik saab osa sissetulekust mustalt, antakse kohtutäiturile eelnõu kohaselt õigus hinnata võlgniku tegeliku sissetuleku suurust ning arestida raha võlgniku tööandjalt.

Auto veetakse minema

Sageli on ette tulnud, et elatisvõlgnik püüab oma vara, näiteks sõidukit, täituri eest varjata, andes selle arestimise vältimiseks kolmanda isiku kätte ja väites, et sõiduk on kadunud, varastatud, maha müüdud vms.

Eelnõu kohaselt luuakse liiklusregistrisse uus keelumärke liik ja politsei hakkab kontrollima, kas kinni peetud või mööda sõitvale sõidukile on kohtutäitur seadnud keelumärke. Kui politsei tuvastab sellise sõiduki, on õigus sõiduk valdajalt ära võtta ja täiturile üle anda.

Kasiinovõit aresti alla

Lisaks peavad eelnõu kohaselt hakkama võimalikku elatisvõlglase staatust kontrollima isikud, kel on hasartmänguseadusest või rahapesu tõkestamise seadusest tulenevalt kohustus raha väljamaksmisel isik tuvastada. Kui tegu on elatisvõlgnikuga, tuleb näiteks kasiinovõidu puhul enne selle väljamaksmist teavitada kohtutäiturit, kes saab raha arestida.

KPMG audiitor Hanno Lindpere, Ernst & Youngi juhtivkonsultant Maire Gustavson, Eesti Tööandjate Keskliidu juht Toomas Tamsar, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Mait Palts, Eesti Toiduainetööstuse Liidu juhataja Sirje Potisepp ja Eesti Kaupmeeste Liidu tegevjuht Nele Peil rääkisid eile valitsusele saadetud ettepanekust. FOTO: ANDRAS KRALLA

21

ettevõtlusorganisatsiooni tegid eile valitsusele ühisavalduse, et see loobuks maksumuudatustest.

testada. Seeder tahab veel tagasi tuua abikaasade ühisdeklaratsioonid. Peamine arutelu käis selle ümber, kust leida lubadustele ja muudatustele rahalist katet.

Ajalooline ühisavaldus

Plaanitav maksupakett on sattunud turmtule alla. Esiteks kaebas kaubanduskoda valitsuse kohtusse sellepärast, et sotsiaalmaksu langetamise seaduseelnõu otsustati tühistada kümme päeva enne seaduse kehtima hakkamist, kuigi seaduse järgi peab sellisteks muudatusteks teada andma kuus kuud ette. Eile aga saatsid 21 ettevõtlusorganisatsiooni riigikogule ühisavalduse, milles soovitasid loobuda täiendava pakendiaktsiisi, gaasiaktsiisi ja magustatud jookide maksu kehtestamisest, sest nende hinnangul halvendab see olulisel määral Eesti majanduse konkurentsivõimet.

Samuti soovitasid organisatsioonid tõhustada maksuameti tegevust ebaausate pakendiettevõtjate tuvastamiseks ja takistamaks kasumi pahatahtlikku Eestist väljaviimist. Lisaks teatasid nad, et kõikide maksumuudatuste vastuvõtmisele peab eelnema nende laiaulatuslik mõjuanalüüs.

Kaubanduskoja peadirektor Mait Palts ütles, et olukorras, kus statistikaameti viimased andmed näitavad majanduskasvu head käekäiku, ei ole mitu valitsuse niinimetatud rahapakkide jagamist mõistlikud ja ka need võiks ära jätta.

Näiteks on Paltsi sõnul ebamõistlikud osa investeeringuid. Nii võiks tema sõnul ära jätta linnahalli renoveerimise, mille alla on plaanitud 40 miljonit eurot. Kui jätta ära see, võiks Paltsi sõnul ära jätta ka panditulumaksu ja pakendiaktsiisi, mille pealt on plaanitud teenida kokku ligi 40 miljonit eurot. "Jätame ühe investeeringu ära ning saame ära jätta ka kaks maksumuudatust. Ühiskond võidaks sellest rohkem," ütles ta.

Maksupakett on negatiivse mõjuga

Audiitorifirmad KPMG ja Ernst & Young tutvustasid eile analüüsi, mis hindas plaanitavate maksumuudatuste mõju ettevõtlussektoritele. Tulemused näitasid, et maksupaketil on positiivne mõju vaid riigisektorile endale.

Analüüsi järgi on maksumuudatustel negatiivne mõju investeeringutele, ettevõtjate konkurentsivõimele ja ekspordile. Ettevõtlussektoritest kannatavad tootmine, kaubandus, logistika, IT ja turism. Arvestades lisandväärtuse vähenemist ja ettevõtete investeeringute strateegia muutusi, võib maksupaketil olla pikemas perspektiivis negatiivne mõju ka riigi tuludele.

Maksumuudatuste mõjul prognoositakse ainuüksi toiduainetööstuse sektoris 690 töökoha kadu ja majanduse lisandväärtuse 16 miljoni euro suurust vähenemist. Oluliselt tõusevad ka toiduainete hinnad, mis lööb kõige enam väiksema sissetulekuga inimesi.

KPMG audiitor Hanno Lindpere ütles, et analüüsi järgi on iga maksumuudatus negatiivse mõjuga ja halvendab Eesti konkurentsivõimet. "Riigi eesmärk peaks olema oma konkurentsivõime parandamine, mitte laastamine. Jutt on tõsine," ütles ta. Lindpere lisas, et paljud ettevõtjad teevad investeeringuid pika aja peale, kuid kui Eestis muudetakse maksusüsteemi nii ootamatult nagu praegu, võib see investeeringud ära ehmatada.

Tööandjate keskliidu juht Toomas Tamsar ütles, et praeguse valitsuse probleem on kiirustamine ja ettearvamatus, mis pole kuidagi põhjendatud. Ta rääkis, et on arusaadav, et valitsus on vahepeal teinud kursimuutuse, ent see ei saa õigustada, et ettevõtjad on pandud olukorda, kus neil puudub toimuvast selge ülevaade. Maksumuudatused on aga sellise olukorra loonud.

EDETABEL

Eesti kasvatas konkurentsivõimet

Eesti tõusis maineka Lausanne'i Juhtimise Arendamise Insituudi (IMD) värskes rahvusvahelise konkurentsivõime edetabelis ühe koha võrra, 30. positsioonile.

Sel aastal on Eesti ees palju katsumusi: tööjõutootlikkuse tõstmine, välis- ja sisemaiste investeeringute suurendamine, oskustööjõu puudujäägi ärahoidmine ning uute turgude leidmine väljaspool Euroopa Liitu, seisab raportis.

Eestis on usaldusväärne taristu, kõrge haridustase, dünaamiline majandus ning konkurentsivõimeline maksukord, toob raport välja riigi atraktiivseks tegevad argumendid.

Majanduste üldiste tulemusmõõdikute seas on eelmise aastaga võrreldes paremaks läinud näitajad, nagu valuutakursi stabiilsus, SKP reaalkasv, digioskused ning tudengite sissevool, samuti lennunduse kvaliteet. Kehvemaks on läinud mõõdikutes inflatsioon, eelarvepositsioon, pensionid, poliitilise ebastabiilsuse risk ja õpetajate suhtarv õpilaste hulka keskkoolis.

ÄRIPÄEV.EE

MIS ON MIS

Eriilmeline esiots

maailma kõige konkurentsivõimelisemad riigid

1.	Hongkong
2.	Šveits
3.	USA
4.	Singapur
5.	Rootsi
6.	Taani
7.	Iirimaa
8.	Holland
9.	Norra
10.	Kanada

ALLIKAS: LAUSANNE'I JUHTIMISE ARENDAMISE INSITUUT

RESTORANIKETT

Vapiano ihkab börsile

Saksa ettevõte Vapiano, mis Eestiski tegutseb, on teatanud, et plaanib börsile minna.

Ettevõtte eesmärk on kaasata 85 miljonit eurot, et haaret veelgi laiendada.

Praeguse seisuga on Vapianol 185 restorani üle 30 riigis. Restoranide arvu plaanitakse aastaks 2020 suurendada suisa 330-le. Lisaks tahab ettevõte hakata tegelema toidu kojukandeteenusega.

Mitte päris Burger King

Vapiano on end defineerinud kui restorani, mis on segu kiirtoidurestoranidest, nagu Burger King ja McDonald's, ent samas on sellel ka elegantse restorani elemente.

Vapiano käive jäi eelmisel aastal 460,4 miljoni euro juurde ja maksueelseks kasumiks kujunes 28,6 miljonit eurot.

600

miljonile eurole hinnatakse praegu Vapiano väärtus.

Ettevõtte osanike hulka kuuluvad Saksamaa rikkamad inimesed, näiteks Günter Herz, kes on tarbekaupade jaemüüja Tchibo endine omanik, ja juuksehooldustooteid tootva Wella endine omanik Hans-Joachim Sander.

Saksa börsile oleks Vapiano IPO sõõm värsket õhku.

ÄRIPÄEV.EE

VAIDLUS

Autorite ühing andis Marcel Vichmanni firma kohtusse

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Eesti Autorite Ühing läks kohtusse Saku Suurhalli majandava firmaga, mis ei ole aastaid autoritasusid maksnud.

Ettevõtja Marcel Vichmanni ettevõte Best Idea ja autorite ühing veavad vägikaigast juba kolm aastat ehk ajast, kui suurhall Vichmanni kätte liikus.

Tüliõunaks on muutunud Jõulugala, kus on aastate jooksul oma repertuaari kuuluvate lugudega esinenud näiteks Swingers, Smilers, Ott Lepland, Liis Lemsalu ja Tanel Padar & The Sun.

Kokkulepe venis

"Oleme kõigil kolmel aastal üritanud jõuda mõlemaid pooli rahuldavale kokkuleppele, paraku ei ole seda õnnestunud teha," rääkis Saku Suurhalli tegevjuht Tarmo Hõbe ja lisas, et nad ei ole keeldunud autorite ühinguga lepingut sõlmimast ning autoritele tasusid maksmast.

Marcel Vichmanni ettevõte Best Idea vaidleb Saku Suurhallis esitatatud Eesti, Soome, Rootsi ja teiste autorite muusikateoste üle. FOTO: ANDRES HAABU

"Soovime, et seda tehtaks õiglastel ja loogilistel alustel," rõhutas Hõbe, kuid vaidluse detailidesse ei laskunud. "Oleme autorite ühingule teinud konkreetsed ettepanekud ning esitanud põhjendused, millele ei ole sisulisi vastuseid saanud."

Ümmargune summa

Autorite ühing nõuab Best Idealt üle 12 000 euro, lisaks viivist. Ühingut esindav advokaadibüroo Ellex Raidla Euroopa kaubamärgi- ja disainivolinik Mari Must kinnitas, et enne seda, kui nad kohtusse pöördusid, kestis pikk suhtlus litsentsilepingu sõlmimise ja tasu üle, kuid lepingu sõlmimise ja tasu maksmiseni ei jõutud.

Pärnu Haigla

Sihtasutus Pärnu Haigla võõrandab kirjaliku enampakkumise korras

Pärnu Sääse tn 3 hoonestatud kinnistu
- kinnistusregistri number: 1003405;
- katastritunnus: 62510:018:3670;
- pindala: 1851 m2;
- maakasutuse sihtotstarve: ühiskondlike ehitiste maa;
- enampakkumise alghind: 280 000 eurot;
- enampakkumise osavõtutasu: 500 eurot;
- enampakkumise tagatisraha: 14 000 eurot.

Pakkumiste esitamise tähtaeg **15. juuni 2017 kell 13.00**. Pakkumus saata elektrooniliselt allkirjastatult e-posti aadressile ph@ph.ee või esitada SA Pärnu Haigla, Ristiku 1, Pärnu 80010, kantselei (2. korrus, AD-korpus) kantselei sekretäri kätte või saata tähitud postiga.

Enampakkumise tingimused ja objekti tutvustavad materjalid on allalaetavad aadressilt **www.ph.ee/haigla/enampakkumine**

toimetaja Aivar Hundimägi
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

Peer Salström-Leyh ostis 2013. aastal 1,43 miljoni euroga müüki pandud olümpiakomitee juugendstiilis maja Tallinnas Pirita teel, mis on nüüd tema äride peastaap.
FOTO: ANDRAS KRALLA

LASTETOETUS

Norra maksumaksjate miljonid rändasid Eestisse

Mittetulundusühingu põhimõttel tegutsema pidanud kasulaste vahendamise sihtasutus rikastus Norra riigilt saadud ligi 50 miljoni euroga, kandes osa raha Eestis tegutsevale katusorganisatsioonile.

MARI METS, MARIA MIKKELSEN
mari.mets@aripaev.ee,
maria.mikkelsen@vg.no
Äripäev

Norra riik on algatanud uurimise võimaliku pettuse kohta riigilt pea pool miljardit Norra krooni (47 miljonit eurot) saanud ärimehe Peer Salström-Leyhi (63) Eestis tegutseva peakorteriga impeeriumi üle, kus liiguvad teiste riikide raha seas Norra maksumaksjate miljonid kasulaste vahendamise eest. Salström-Leyhi Eestis tegutsev sihtasutus on olnud ka Eesti sotsiaalministeeriumi koostööpartner.

Eestis ligi 15 aastat tegutsenud Salström-Leyh on Saksa-Balti kaubanduskoja Eesti üksuse president. Ta ostis 2013. aastal 1,43 miljoni euroga müüki pandud olümpiakomitee juugendstiilis maja Tallinnas Pirita teel ja talle kuulus ajalooline purjelaev Blue Sirius, mis 2013. aastal Aegna saare lähistel karile sõitis.

Norralannast ema ja sakslasest isa lapsena lisas täisnimega Peer-Helge Leyh omale perenime Salström eestlanna Meeli Salströmiga abielludes. Meeli Kusma koos vennaga aga võttis omakorda esivanemate Salströmi nime alles täiskasvanueas.

15

Saksamaa noorukit vahendas Peer Salström-Leyh mullu Eesti peredesse.

Äripäevas täna ilmunud uurimus valmis koostöös Norra päevalehega Världens Gång.

Praegu seitsmes riigis tegutseva Tuletorni-nimeliste sihtasutuste ühenduse Norra haru Fyrlykta pakub Norra laste-, noorte- ja perekonnaministeeriumi partnerina riigile laste kas või mõneks ajaks kasvatusperedesse – sageli välismaale – paigutamise teenust. Kasvatuspered saavad laste vastuvõtmise eest oma riigi Tuletornist palka.

Oluline on riigi ja omavalitsuse toetus

Tuletorni sihtasutused elavadki enamasti avalikust rahast ehk riikide-omavalitsuste toetustest. Iga maa sihtasutusi ühendab Tallinnas tegutsev peakorter – Euroopa majandushuviühing ehk EMHÜ Interpharus, millele avaliku rahakoti peal elavad ühendused igal aastal liikmemaksu maksavad.

Tuletorni ühenduse liikmed on igas riigis küll juriidiliselt sihtasutused, kuid Norras riigi partneriks saamiseks peavad nad pakkuma lastega seotud sotsiaalteenust mittetulundusühingu põhimõttel – eesmärk pole kasumit teenida, kui seda siiski tehakse, suunatakse see ühingu enda arendustegevusse. Laste arvel rikastuda ei tohi.

Nii on Fyrlykta pääsenud ligi heldele Norra sotsiaaltoetuste süsteemi rahapajale ja saanud vabastuse maksude tasumisest. Ometi on Norra maksumaksjatelt teenitud miljonid eurod, mis peaks kasumi tekkimisel jääma ringlema vaid kohalikku sotsiaalsüsteemi, jõudnud otsapidi Eestisse. Siin elav ja toimetav impeeriumi looja Salström-Leyh koos oma eestlannast abikaasaga mängib keskset rolli kogu Tuletorni ühenduse iga riigi sihtasutuses.

Norra päevalehe Världens Gångi ja Äripäeva koostöös valminud uurimusest Salström-Leyhi Tuletorni-äridest selgus, et Norra sihtasutuse juhtide palgad ja boonussüsteemid ulatuvad miljonitesse, Fyrlyktal oli kuni septembrini isegi korraga kolm palgalist tegevjuhti ja igal aastal viiakse miljoneid Norra kroone ka riigist välja, et rahastada Salström-Leyhi tegemisi teistes riikides.

Norra Fyrlykta ja samas ka kõik ülejäänud kuus Euroopas tegutsevat Tuletorni maksavad Eestisse Interpharusele liikmemaksu. Lõviosa liikmemaksudest teenibki Interpharus just Norrast – tänavune norrakate liikmemaks on 4,6 miljonit Norra krooni ehk ligi 500 000 eurot.

Salström-Leyhi parem käsi on Raivo Sulg, kes jagab vastuseid nii Norrat kui ka Eestit puudutavatele küsimustele. Tema ütleb, et 30% Interpharuse teenistusest kulub kuue täis- ja kolme poole kohaga töötaja palgamaksetele, 22% läheb maksudeks, 15% kuludest moodustavad üür ja transport, 23% on kulutused kindlustusele, raamatupidamisele, juriidilisele nõustamisele ja IT-teenustele ning 10% reisimisele.

Lapsi vahendatakse Saksamaalt

Interpharus üürib ruume Salström-Leyhi teiselt firmalt Tuletorn Projekt OÜ, millele kuulub endine EOK maja aadressil Pirita tee 12.

Eesti peredesse vahendab siinne Tuletorn Fond SA aga lapsi Saksamaalt. Mullu viibis Eesti kasvatusperedes 15 Saksa noorukit. Eesti Tuletorni juhib Meeli Salström. Sihtasutus teenis tulu ligi 563 000 eurot ja 95% sellest laekus annetustena. Seal töötas viis inimest ja käsunduslepingutega veel 17. Enamasti on need kasvatuspered, kes saavad Saksa laste eest hoolitsemise eest palka. Meeli Salströmi sõnul on tema sihtasutuselt saadav palk võrdväärne Eesti palgatasemega ja ta kinnitab, et talle ei maksta Eestis ühegi muu tegevuse eest. Ühenduse Saksa sõsara raamatupidamine pole aga avalik.

MIS ON MIS

Peer Salström-Leyhi äride staap Eestis asub Pirita teel

Salström-Leyh ja tema pere on seotud Eestis kaheksa äriühinguga.

Firmad, mis on registreeritud Pirita tee 12 aadressile:

Tuletorn Projekt OÜ
Tegevus: Pirita tee 12 ruumide rentimine Salström-Leyhiga seotud äriühingutele ja ühele omanikuga mitte seotud rentnikule.
Omanik/asutaja: Peer Salström-Leyh
Juhatuse liikmed: Peer Salström-Leyh, Meeli Salström, Liina Kusma

Tuletorn Fond SA
Tegevus: probleemsete Saksa noorte ja laste Eesti kasuperedesse paigutamine ja nende nõustamine.
Omanik/asutaja: Peer Salström-Leyh
Juhatuse liige: Meeli Salström

Interpharus EMHÜ
Tegevus: ühendab erinevaid Tuletorni nime kandvaid sihtasutusi Euroopas.
Juhatuse liige: Peer Salström-Leyh

Elukaar OÜ
Tegevus: erinevate kaupade ja teenuste vahendamine Tuletorni ühenduse teistele sihtasutustele välismaal.
Omanik/asutaja: Peer Salström-Leyh
Juhatuse liikmed: Peer Salström-Leyh, Meeli Salström

Firmad, mis pole registreeritud Pirita tee 12 aadressile:

Salström OÜ
Tegevus: majandustegevust ei toimu. Tuletorn Projekt OÜ-le kuuluva kinnistu aadressil Lahe 3 plaanib omanik maha müüa.
Omanik/asutaja: Peer Salström-Leyh (1/3), Meeli Salström (1/3), Lauri Salström (1/3)
Juhatuse liikmed: Peer Salström-Leyh, Meeli Salström, Lauri Salström
Aadress: Lahe 3, Tallinn

InboundWatch OÜ
Tegevus: andmetöötlus, veebi-*hosting*
Omanik/asutaja: Nikolai Tolkatšjov (68%), Kaspar Aas (22%), Peer Leyh-Salström (5%), Lauri Salström (5%)
Juhatuse liikmed: Kaarel Metsaots, Kaspar Aas, Nikolai Tolkatšjov
Aadress: Ravi 2, Tallinn

Tapurla Sadam SA
Tegevus: Tapurla sadama ning mereturismi arendamine, traditsioonilise kalanduse jätkamine.
Omanik/asutaja: Tapurla Kaluriühistu
Juhatuse liikmed: Meeli Salström, Kaido Vagiström
Aadress: Tapurla küla, Kuusalu vald, Harjumaa

AHK Service OÜ
Tegevus: Eesti ettevõtete konsulteerimine Saksa turule sisenemisel, Eestis tegutsevatele Saksa ettevõtetele finantsteenuste osutamine.
Omanik/asutaja: Saksa-Balti kaubanduskoda
Juhatuse liikmed: Peer Salström-Leyh, Florian Schröder
Aadress: Suurtüki 4b, Tallinn

TASUB TEADA

Peer Salström-Leyhi äriimpeeriumi kese asub Eestis

Tuletorni nime kandvate sihtasutuste katusorganisatsioon Interpharus tegutseb Eestis.
Peer Salström-Leyhiga seotud sihtasutused:
Tuletorn (Eesti)
Leuchtfeuer (Saksamaa)
Žiburio Fondas (Leedu)
Fonds Baka (Läti)
Fyrlykta (Norra)
Fyrljuset (Rootsi)
Majakan Valo (Soome)

Mida Deloitte Salström-Leyhi ärides auditeerib?

Kuna Salström-Leyhi sihtasutus ei tohiks Norras riigi partnerina kasumit teenida, selgitab audit välja, kas:
- äriühingut juhitakse mitte kasumi teenimise eesmärkidest lähtuvalt;
- sihtasutus on siiski teeninud pidevalt kasumit;
- leidub niidiotsi, mis viitavad sihtasutusest kasumi väljavõtmisele, mujale investeerimisele või tehingutele, mille eesmärk on kasumit vähendada;
- juhtivtöötajate palgad on turutasemel;
- reisikulud on teiste mittetulunduslike ühingutega võrreldaval hinnatasemel;
- tehingud ühenduse eri riikides asuvate äriühingutega on põhjendatud;
- suured kõikumised kuludes, sh juhtkonna palkades, on õigustatud.

PANE TÄHELE

Kuidas Norra sotsiaalsüsteemi rahale küüned taha saada?

2011. aastal kuulutas Norra laste-, noorte- ja perekonnaministeerium (Bufdir) välja konkursi kuueaastaste lepingute sõlmimiseks mittetulunduslike ühingutega, kes aitaksid lastel kolida hoolekandeasutustest tavaperedesse elama.
See oli Norras suur kasuperede süsteemi reformimise aasta ja täpselt samal aastal laiendas Salström-Leyh Tuletorni tegevuse Norrasse.
Bufdiri lepingute koguväärtus oli toona 1,5 miljardit krooni ehk 160 miljonit eurot.
2012. aastal, kui Norra Tuletorni ehk Fyrlykta leping ministeeriumiga jõustus, ostis Bufdir teenuseid 371 miljoni krooni eest (ligi 40 miljonit eurot), 2016. aastaks oli summa kasvanud kahekordseks – 753 miljonit krooni (üle 80 miljoni euro).
Enam kui kuuendik Bufdiri välja makstavast rahast, st üle 13 miljoni euro, läks Salström-Leyhile ja tema sihtasutusele Fyrlykta.
Viie aasta jooksul on olnud Salström-Leyhi sihtasutuste sissetulekute kogusumma 437 miljonit krooni (47 mln eurot) maksuvaba raha, lõviosa sellest on tulnud ministeeriumist.
Raha on edasi liikunud Fyrlykta sõsaratele Euroopas, suured liikmemaksud Eestisse peakorterisse, laenudena ühenduse teistele liikmetele, rääkimata tegevjuhtide palkadest.

ALLIKAD: VG, ÄRIPÄEV, ÄRIREGISTER

Norra minister kutsus asjaosalised vaibale

Norra lasteminister Solveig Horne kutsus ministeeriumi vastutavad ametnikud vaibale pärast Norra ajalehe VG paljastusi sellest, kuidas tundmatu sihtasutus on rikastunud Norra laste arvel ja viinud raha teistesse riikidesse.

"Ma soovin antud asja puhul avatud kaartidega mängu ja kutsun seetõttu ministeeriumi kokkusaamisele, et asja kohta lähemalt kuulda. Näen, et praeguseks on sihtasutusest Fyrlykta kõikide uute ostude puhul mahtu vähendanud ja et peatselt valmib aruanne, mis kirjeldab lähemalt Fyrlykta tegevust," teatas Horne VG-le.

Ta märkis, et kui riik ostab erasektorilt lastekaitseteenuseid, on sealsetele mittetulundusühingutele antud eriline roll. VG artikkel illustreerib, et Fyrlykta mittetulundusühinguks olemine on ebaselge. "Riik ei peaks maksma eraettevõtjatelt ostetavate teenuste eest rohkem, kui on vajalik," lisas Horne.

Kui Norra riik kuulutas 2011. aastal esimest korda välja konkursi kuueaastaste lepingute sõlmimiseks, oli toonase teise partei lasteministri Audun Lysbakkeni soov, et taotluse saaksid esitada vaid mittetulundusühingud. Neile anti võimalus osaleda, kuna päästearmee ja teised reaalsed mittetulundusühingud olid varem kaevanud, et nemad ei saanud aidata.

"Tuleb kontrollida iseenda võimet suuta vahet teha eraettevõtjate ja mittetulundusühingute vahel. Kui see on nii, nagu VG asja esitleb, siis on ilmselge, et riik ei ole olnud piisavalt pädev," ütleb vasakpoolse opositsioonipartei SV juht Lysbakken nüüd.

Vastuvõetamatu vassimine

"Igasuguse üldise heaolu põhiidee peaks olema see, et ühist raha tuleks kasutada laiema ringkonna heaolu tagamiseks, mitte paari inimese varanduse kasvatamiseks. On täiesti vastuvõetamatu, et lastekaitse raha kaob kasumi saamise nimel," lisas ta.

Lysbakken nimetab paljastusi veel üheks argumendiks selle kohta, miks SV soovib ära keelata selle, et ettevõtted, kes tegutsevad lastekaitse vallas, saaksid kasumit välja võtta.

Minister Horne suhtes oli kriitiline ka Lysbakkeni erakonnakaaslane ja vahetult enne Hornet minister olnud Inga Marte Thorkildsen, praegune Oslo linnanõukogu liige sotsiaalteenuste alal. "Minu arvates peaks Horne keskenduma rohkem sellele, et lastekaitsele mõeldud raha ka tegelikult sinna jõuaks, mitte ei läheks eraettevõtjatest juhtivtöötajatele kõrgete palkade maksmiseks. Tema peab ju andma Bufdirile juhtnööre (laste-, noorte- ja perekonnaministeerium)."

Salström-Leyhi võrgustiku Norra rakuke Fyrlykta jõudis vastutavale ministeeriumile üle kolme aasta aina kallimaid teenuseid müüa, enne kui ministeeriumist hakati esitama küsimusi, miks teenis mittetulundusühing mitukümmend miljonit Norra krooni kasumit ja kuhu teenitud raha kadus. Nüüd ei soovi ministeerium kommenteerida, kas riigi rahakasutus on olnud nende hinnangul mõistlik.

Suhted üha kasumlikumad

Kui Oslo vald 2014. aasta kevadel Fyrlyktaga lepingu pidi sõlmima, avastati, et sihtasutusel on kopsakas boonussüsteem nii töötajatele kui ka kasvatusperedele. Oslo sõlmis Fyrlyktaga siiski lepingu, kuna pärast valla surveavaldust boonussüsteem likvideeriti.

Kaks aastat hiljem sattus vald uue portsu otsa. Uue hanke ajal avastati, et boonussüsteem oli asendatud valla arvates juhtivtöötajate väga kõrgete palkadega.

Fyrlykta tipptegijaid oli hellitatud ligi 80% palgatõusuga tasemelt, mida ei saa kindlasti nimetada madalaks. Sihtasutus ise leidis, et nende pakutav palk on konkurentsivõimeline ja et selle abil ei tehta asutust sugugi rahast tühjaks. Ometi leidis ministeerium, et nad pole pidanud kinni nõudest suunata kogu teenitud kasum ettevõttesse tagasi. Mõnda aega jätkas ministeerium miljonitesse ulatuvaid väljamakseid.

Samal ajal muutusid lepingud Norra riigiga Salström-Leyhile kasumlikumaks. Mullu kevadel sõlmis ministeerium sihtasutusega uue kuueaastase leppe, mille järgi olid nad kohustatud maksma eos teatud arvu kohtade eest peredes – hoolimata, kas need võeti laste jaoks kasutusse või mitte.

Nüüd aga on ministeerium alates veebruarist peatanud Fyrlyktale raha maksmise ja tellinud audiitorifirmalt Deloitte auditi Salström-Leyhi kasvatusperede vahendamise äriskeemile, et selgitada välja, kas Norra maksumaksjate rahaga on ausalt ümber käidud või on Salström-Leyh asutusest raha välja viies rikastunud. Seni on ministeerium öelnud, et neil pole olnud piisavalt teavet ega alust Fyrlykta oma tegevuse kasumlike eesmärkide tõttu kõrvale heita.

Eestis on Salström-Leyh paistnud silma ohtra kinnisvaraga nii Tallinnas kui ka muudes piirkondades, mis seisab nii tema enda enda kui ka abikaasa ja selle sugulaste nimel. Lisaks teatakse siin tema kirge luksuslike autode vastu, üks edevaim neist on tibukollane Morgani kabriolett.

Audit pidi valmima juba mai alguseks, kuid selle avaldamist on korduvalt edasi lükatud, kuna Salström-Leyhi tegevuse uurimine on osutunud oodatust keerukamaks. Viimane tärmin oli 12. mail ja järjekordne tähtaeg on seatud Norras veel selleks nädalaks. Norra sihtasutuse tegevjuht on ajutiselt ametist kõrvaldatud.

Salström-Leyh ise ütleb, et kasum on tingitud sihtasutuse efektiivsest majandamisest. Ta kinnitab, et Fyrlykta sihtasutus täidab mittetulundusühingu nõudeid. Halduskulud on vastavuses ministeeriumi juhtnööridega ning kasvatusperede palga eest vastutavad riiklik ja iga konkreetse valla lastekaitseamet. Ta ütleb, et tegutseb aktiivselt selle nimel, et hoida ära huvide konflikte, mis võivad tekkida tema paljude rollide tõttu Euroopa Tuletornide võrgustikus.

Vastukaaluks Deloitte'i auditile Norras tellis Salström-Leyh Eestis oma siinsetele tegemistele ise KPMGst auditi, mis keskendub Tuletornide peakorterile Interpharusele ja tema ühele firmale OÜ Elukaar. Teenuste kõrgete hindade tõttu Norra auditeerijate tähelepanu alla sattunud Elukaare majandusaruandes märgib Salström-Leyh kuivalt, et enam kui poole miljoni eurose käibega Elukaar tegeleb kaupade ja teenuste vahendamisega. Ta täpsustab, et Elukaar varustab Eestist kogu sihtasutuste võrgustikku tarkvaraga, aga ka Tuletorni logodega nänniga ning vajadusel tegeleb reiside ja ürituste korraldamisega.

Salström-Leyh lubas esmalt KPMG auditi selle valmides avalikustada, kuid siis mõtles ümber. Nüüd on ta lubanud teha seda siis, kui Deloitte on avalikustanud Norras oma auditi tema tegevuse kohta. KPMG audit on Salström-Leyhi sõnul kõik tema tegevused üldjoontes heaks kiitnud ja ta rakendab juba audiitorite antud näpunäiteid, et oma võrgustiku sisekontrolli veelgi parandada.

TALLINNA LINNAVARAAMET
võtab tööle
projektijuhi

Töö sisu:
Ehitusprojektide ettevalmistamine, kontrollimine ja elluviimine, sh lähteandmete kogumine, alusmaterjalide tellimine (mõõdistused, uuringud, analüüsid), projekteerimise, ehitamise ja sisustamise riigihangete korraldamine ja järelevalve sõlmitud lepingute üle.

Sobival kandidaadil on:
- ehitusalane kõrgharidus;
- eesti keele oskus kõrgtasemel ja ühe võõrkeele oskus kesktasemel ametialase sõnavara valdamisega;
- tööks vajalike õigusaktide rakendamise oskus;
- töökohal vajalike arvutiprogrammide kasutamise oskus;
- kohusetunne, usaldusväärsus, täpsus ja korrektsus;
- algatusvõime ja loovus, võime osaleda uute lahenduste väljatöötamisel, oskus neid rakendada ning töötada nii iseseisvalt kui ka meeskonnas;
- suhtlus- ja väljendusoskus, oskus oma seisukohti ja arvamusi põhjendada.

Kasuks tuleb:
- mudelprojekteerimisprogrammide kasutamise kogemus;
- riigihangete korraldamise kogemus.

Omalt poolt pakume:
- mitmekesist ja vastutusrikast tööd arenevas meeskonnas,
- erialaseid täiendkoolituse võimalusi,
- töökohta pealinna südames.

Lisainformatsioon: Oliver Eglit, tel 640 4632

Tööle asumise aeg 1. august 2017.
CV ja motivatsioonikiri saata **hiljemalt 20. juunil 2017**
elektronposti teel liis.lepp@tallinnlv.ee

MAJANDUSKASV

Ettevõtjad uhket kasvu uskuma ei jäänud

Laevaehitus- ja remondiettevõtte SRC Groupi juht Hannes Lilp ütles, et Eesti nii pluss kui ka miinus on, et ettevõtted on kõik väikesed.
FOTO: ANDRAS KRALLA

Eesti rõõmustas eile viie aasta kiireima majanduskasvu üle. Ettevõtjad on skeptilised, kas kasv püsima jääb, sest valitsusele ja välisturule ei saa kindel olla.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee
Äripäev

Kaubavedaja Herentese juhi Rein Aava sõnul annab nende sektori kehv seis märku, et majanduskasv ei ole püsiv. "Eks me ole alati peegel, mis näitab, mis tulemas on," ütles Aav – kui kaubavedudel läheb hästi, siis ka majandus kasvab, kui tekib majanduslangus, on seda esimesena tunda kaubavedude valdkonnas.

"Kui ei ole tellimusi, siis on midagi juhtunud," lisas ta.

Aava sõnul on kaubavedude sektor praegu pigem isegi miinuspoolel. "Hinnasurve on peal ja ma ei näe erilist edasiminekut," ütles ta. Aav lausus, et majanduskasvu jätkumine on kinni poliitilistes otsustes, viidates Venemaa turule. "Tõusulainel me ei ole ju tegelikult."

Surve hindadele

Aav ütles, et maailm on praegu väga ebakindel, mistõttu ei oska ka plaane teha. "Mõni mees koostab eelarvet. Mille põhjal sa seda koostad?" küsis ta.

Valitsuse otsused kütuseaktsiisi ja veokimaksu kohta tulevad tema sõnul nende kasumi arvel ja sunnivad hindu tõstma. Ümberringi kõik kallineb, rääkis Aav. "Me ei saa tõsta hindu suurtesse kõrgustesse, kus juba kauba hind hakkab teatud rolli mängima. Siis on ju targem kaupa valmistada Soomes või Rootsis," selgitas ta.

Laevaehitus- ja remondiettevõtte SRC Groupi juht Hannes Lilp ütles, et Eesti nii pluss kui ka miinus on, et ettevõtted on kõik väikesed. "Igasugune suurem turu kõikumine või suuremad tellimused välisturgudelt võivad hetkeliselt viia numbrid üles, mis ongi positiivne. Loodetavasti selliseid asju tuleb rohkem ja stabiilsemalt kõikidesse ettevõtetesse," ütles ta ja lisas, et paraku käib tellimuste maht üles-alla.

Lilp tõdes, et suur kasv ei pruugi teinekord olla kõige parem. "Mõõdukas kasv oleks alati parem, aga midagi ei ole teha, selline on meie keskkond," ütles Lilp.

Tuleb julgeda riskida

Lilpi sõnul on kõik nende peamised ekspordipartnerid, näiteks Soome ja Rootsi, taastunud ja kasvavad. "Oleme ise ka optimistlikud ja kui turul midagi suurt ei juhtu, vaatame kasvunumbreid ja arendame ettevõtet julgelt edasi. See on meie tänane peegelpilt keskkonnast."

Lilp näeb, et ettevõtetel on tekkinud kindlustunne ja julgus investeerida, kuid paljudel on meeles 2007.–2009. aastate raske aeg. "Kogu aeg on teadmine kuskil kukla taga, et tuleb olla ettevaatlikum. Ei ole enam arutut julgust ja investeerimist, nagu tol ajal ilmselt paljudel oli."

Ta nentis, et inimeste mälu on lühike ja halba aega on siiski lihtne unustada, kuid ettevõtluses peabki olema üle keskmise optimist, et julgeks riske võtta. "Vastasel juhul ei juhtu mitte midagi, majandus ei kasva ega arene samuti, kui kõik riskid alati ära maandada."

Lilp ütles, et tulevikku ta ennustada ei oska, aga mõõdukas ettevaatus on tema arvates teretulnud. Edulugude sündimiseks peab aga samas riskima.

Riik võtku kõigilt võrdselt

Valitsuse maksuplaanide kohta ütles Rein Aav, et mõistab, et riigil on raha vaja, kuid seda võiks võtta kõigilt võrdselt. "Minu jaoks oleks lihtsam, kui käibemaksule mõni protsent otsa pandaks. Kui riigil on raha vaja, siis võiks kusagilt mujalt seda püüda, tulumaks või käibemaks, vahet ei ole. Teisest otsast dividendidelt maha ja siis on kõigil huvitav."

Lilp ootaks valitsuselt rohkem stabiilsust. "See, mis toimub, ei ole kindlasti hea ettevõtluskliimale, rääkimata välisinvestoritest, kes seda ka kõrvalt näevad," tõdes Lilp ja ütles, et välisinvestoritele ei ole valitsuse pidevad maksumuudatused hea toon.

STATISTIKA

Majanduskasv oli I kvartalis viie aasta kiireim

muutus võrreldes eelmise aasta sama perioodiga, %

ALLIKAS: STATISTIKAAMET

Hinnasurve on peal ja ma ei näe erilist edasiminekut. Tõusulainel me ei ole ju tegelikult.

kaubavedaja Herentese juht Rein Aav oma sektori olukorda ei kiida

Valitsus peab majanduse ergutamisel ettevaatlik olema

Analüütikute arvamused lahknevad, kas valitsus peaks investeeringutega majandust turgutama või mitte.

Eesti Panga ökonomist Kaspar Oja märkis, et majanduse maht pigem ületas potentsiaalset tootmismahtu, kui jäi sellele alla. See näitab tema sõnul, et ettevõtted rakendavad tootmisvõimsust tavalisest rohkem ja uusi töötajaid, kelle abil tegevust laiendada, on raske leida. Edasine majanduskasv eeldab investeeringuid ja tootlikkuse kasvu. Samuti on suurenenud oht, et majanduse tasakaal võib halveneda. Oja hinnangul peab valitsus olema majanduse ergutamisel ettevaatlik. Kuna majanduses on vabu ressursse vähe, tähendaks täiendav stimuleerimine hinnatõusu, mis raskendaks ettevõtetel investeeringute tegemist. Majanduse stimuleerimine võimendaks majandustsüklit, mis võib lõppeda majanduskriisiga. Lisaks sellele on heal ajal mõistlik koguda puhvrit tulevaste aastate jaoks, mis ei pruugi nii head olla.

Rahandusminister Sven Sester ütles aga, et 4,4% suurune kasv kasvatab riigi majanduslikke võimalusi ja seetõttu kavatseb valitsus jätkata majanduskasvu toetavate sammudega. Näiteks rakendub järgmine aasta madalam tulumaksumäär – 14 protsenti – äriühingute regulaarsetele kasumijaotistele. See parandab ministri sõnul Eesti atraktiivsust konkurentsis uute investeeringute pärast.

AINULT VEEBIST
Rohkem analüütikute kommentaare.
www.aripaev.ee

EURO

Rahaliidu remont sai paberile

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Eile avalikustas Euroopa Komisjon arutelupaberi, milles on visandatud, miks ja milliseid reforme rahaliit võiks vajada.

Nii nagu Euroopa Komisjoni presidendi Jean-Claude Junckeri märtsis esitatud Euroopa Liidu tulevikuvisioonid, ei ole ka see veel mingi konkreetne ettepanek, kuidas rahaliitu reformida, vaid aines aruteludeks, et ühise arusaamani jõuda.

Komisjon joonib alla kolm põhjust, miks rahaliit senisel moel jätkata ei saa. Esiteks ei suuda rahaliit praegusel kujul tasandada suuri erinevusi liikmesriikide vahel, mis üleilmses finantskriisis veelgi süvenesid. Teiseks on nendel lõhedel ja erisustel kõrge poliitiline hind, mis võib euroala kodanikud ühisraha vastu pöörata. Kolmandaks on rahaliitu vahepeal küll tugevdatud, kuid see ei ole ikka veel piisavalt tugev, et uue kriisi puhkedes vastu pidada.

Dokument osutab, et osa muudatusi tuleks teha kiiremini kui teised – näiteks vajaks kiiremas korras otsustamist, mida teha kriisist pärandiks jäänud halbade laenudega Euroopa pankade bilansis, mis pärsivad majanduse uue tõusu rahastamist. Sellised teemad võiks ära otsustada hiljemalt ületulevaks aastaks. Ja siis on pikem vaade – muudatused, millega kannataks aastani 2025. Näiteks, kas rahaliit vajab USA riigivõlakirjaga sarnanevat uut finantsinstrumenti.

Komisjoni ettepanek ei ürita väita, et kõik euroala liikmesriigid peavad talitama ühtmoodi – selleks on nad liiga erinevad. Siiski on vaja mingit üldist ühist visiooni, mis oleks pragmaatiline ja paindlik ning toimiv kõigi liikmesriikide jaoks.

▲ Euromünte ja paberkupüüre kujutav grafiti Ateena tänaval. Kreeka on euroala üks probleemsemaid riike. FOTO: EPA

19
riiki kuulub praegu euroalasse.

Riskide jagamine

Esimesena keskendub arutelupaber euroala jaoks hästi toimiva finantssüsteemi tagamisele. Refräänina kordub, et riskide jagamine peab käima koos riskide vähendamisega. Riskide vähendamiseks on juba rida ettepanekuid – kuidas tugevdada pankade juhtimist ja tõhustada pankrotireegleid. Arutelupaberis pakutakse välja lahendused ka pankades hapnevate halbade laenude probleemile näiteks järelturu loomise kaudu.

Viivitada ei saa ka pangandusliidu valmisehitamisega. Kaks olulist elementi on praegu puudu – ühtne hoiusekindlustus ja mingil kujul lisakindlustus pankade ühtsele kriisilahendusfondile. "Need tuleks kokku leppida nii pea kui võimalik, ideaalis aastaks 2019," ärgitab dokument. "Mõlemad elemendid on üliolulised, et vähendada seost pankade ja avaliku sektori finantside vahel." Kriisi ajal sai sellest vastastikku võimenduv nõiaring.

Ühtne hoiusekindlustus peab tagama, et Itaalia pangas talletatud euro on niisama kindel kui euro Saksa pangas. Lisakindlustus pankade ühtsele kriisilahendusfondile aga selle, et süsteem oleks kindlam ja maksumaksjate raha paremini kaitstud. Üks variant oleks krediidiliin Euroopa stabiilsusmehhanismist ESM, millel on vastavad võimekused ja turukogemused olemas. Vähem efektiivne oleks liikmesriikide laenud või garantiid kriisihaldusfondile.

Euroalale toimiva finantssüsteemi loomise oluline osa on ka kapitaliturgude liit, mille eesmärk on luua majanduse rahastamiseks pangalaenude kõrvale rohkem alternatiive.

Euroala oma võlakiri?

Samm edasi, kuidas vähendada pankade sidet oma asukohariigi rahandusega, on ettepanek luua uus riigivõlakirjadega tagatud finantsinstrument. See ei kujutaks endast euroala riikide ühist võlakohustust. Instrument hajutaks riske pankade bilansis ning kaasaks riskide jagamisse rohkem erasektorit. Uudse instrumendi kasutusele võtt saaks aga toimuda vaid järk-järgult, nenditakse arutelupaberis. Pikemas vaates võiks aga ka euroala omale välja arendada mingi USA riigivõlakirjadega sarnaneva riskivaba varaklassi. See tähendaks juba euroala ühise võlakirja emiteerimist ja siin on ees rida juriidilisi ja poliitilisi takistusi, mis vajavad veel arutamist.

Arutelupaber keskendub põhjalikumalt ka sellele, kuidas tagada liikmesriikide majanduste parem koostoime ja lähenemine. Üks võimalus on juba olemasolevaid hoobasid tugevdada – vaadata asjadele rohkem rahaliidu kui terviku tasandilt, täiustada majanduspoliitika koordineerimist ja muuta ELi toetusraha kasutamine rohkem sihipäraseks. Pakutakse välja, et kokku võiks leppida ühistes standardites, millega paraneks näiteks riiklike kulutuste kvaliteet. Siia lisanduksid sotsiaalsed standardid, mis kehtestaks siduvad miinimumnõuded.

Euroopa Liidu eelarve kohta nendib arutelupaber, et selle maht on liiga väike, et täita makromajandusliku stabiliseerija rolli, see on kõigest 1% SKPst. Euroala samas võib sellist stabiliseerivat funktsiooni vajada, et tasandada šokke, mis tabavad liikmesriike eri moodi ja eri tugevusega. Selles kontekstis on arutatud euroalale oma eelarve loomist. Eelkõige, et majanduslanguse ajal kaitsta avaliku sektori investeeringuid kärbete eest või toetada riigifinantse, kui töötu abiraha maksed järsult kasvavad. Nii saaks majandus ehk kiiremini põhjast läbi.

Need arutelud võivad aktuaalseks muutuda juba ka ELi järgmise seitsme aasta eelarveraamistiku kontekstis. Kui selline eelarve luua, tuleb kokku leppida selle rahastamise mehhanism. Arutelupaber leiab, et euroala oma eelarve on siiski pigem selline teema, mis jääb kaugemasse perspektiivi. .

Kokkuvõtteks rõhutatakse, et ühisraha pole ei Euroopa ees seisvate probleemide põhjus ega ainus lahendus. Küll aga loob see globaliseerunud maailmas rea eeliseid, mida rahvusvaluutad ja iga riik üksi tagada ei suuda.

LÜHIDALT

Nigul süüdistab tuntud sotse tulude optimeerimises

Ettevõtja Jaak Nigul süüdistab tuntud sotse tulude optimeerimises oma firmades. Arvamusloos Eesti Ekspressis märgib Nigul, et Raud Meedia maksis 2015. aastal Mihkel Rauale 2499 eurot brutopalka ja sealt riigile 845 eurot sotsiaalmaksu, dividende aga 50 000 eurot. Urve Palo ja tema mehe ettevõtte tööjõumaksud on aasta-aastalt vähenenud. "Lõpetage sotsiaalegoism ja hakake sotsiaaldemokraatideks," kirjutas Nigul.

MAKSUD

Tootjad: suhkrumaks kaotab 500 töökohta

Ernst & Young ja KPMG koostatud maksupaketi mõjuanalüüsid näitavad, et rängema hoobi maksumuudatustest saab joogisektor, millele kehtestatakse magustatud jookide maks.

Joogisektori müügitulu langeks maksude tõttu 32%, mis tähendab 500–600 töökoha kadumist. "Kuna 85% maksumuudatuste kogumõjust tuleneb suhkrumaksust, siis ilmselgelt mõjutab see kõige rohkem joogisektorit, pannes meid konkurentidega väga ebavõrdsesse olukorda," ütles karastusjookide tootjate liidu juht Nele Normak pressiteate vahendusel. "Müüginumbrid vähenevad sektoris kolmandiku võrra, mis tähendab, et oleme sunnitud investeeringuid vähendama ja töökäsi koondama, et käibe kaotust kompenseerida."

85%
maksumuudatuste kogumõjust tuleneb suhkrumaksust, hindas karastusjookide tootjate liit.

"Valitsus ühelt poolt annab lisaraha, aga koos maksutõusudega jääb kokkuvõttes ikka vähem kätte, kui lubatud. Rääkimata pikaajalisest negatiivsest mõjust Eesti majandusele," sõnas Nele Normak.

Audiitorite analüüsi tulemuste kokkuvõte ütleb, et kuigi lühiajalises plaanis oleksid riigi maksutulud ka tootmise vähenemise korral positiivsed, siis pikemas plaanis, arvestades lisandväärtuse vähenemist ja ettevõtete investeeringute strateegia muutusi, võib efekt olla negatiivne, seisis pressiteates.

ÄRIPÄEV.EE

HANGE

Kolm töötajat PPAst minema ja kahju

Varuosaarvete lauskontrolli tulemusena on PPAst pidanud lahkuma kolm töötajat ning hankelepingu partner Mercantile AS maksab kahju hüvitamiseks riigi tuludesse üle 10 000 euro.

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee
Äripäev

Mai alguses käivitas politsei- ja piirivalveamet (PPA) Äripäeva küsimuste peale erakorralise siseauditi, mille käigus asusid kümned töötajad ükshaaval üle kontrollima varuosade ostuarvete ridu. Enam kui kahe ja poole aastaga oli neid kogunenud üle 11 000.

Hiiglasliku töö tulemusena selgus hulk probleeme, millega edaspidi arvestatakse uue hanke väljakuulutamisel. Samuti lõid PPA ja varuosade tarnija Mercantile esindajad kokku lõpliku kahjusumma ning hiljemalt 3. juuniks peab Mercantile kandma rahandusministeeriumi arveldusarvele 10 255 eurot ja 80 senti. Kolm lepingu täitmise eest vastutanud PPA töötajat pidid lahkumisavalduse lauale panema.

PPA peadirektori asetäitja varade alal Tauno Tuisk tunnistas, et eksimused olid mõlemapoolsed. "Mercantile tunnistas, et nad on arvete koostamisel eksinud ja rahalised vahed tuleb kompenseerida. PPA eksimus seisneb selles, et enne arvete maksmisele suunamist ei ole ostuarveid ja arvete peal olevat infot piisava hoolsusega üle kontrollitud ega veendutud, kas ostuarved on kooskõlas hanke raamlepingu ja selle lisadega," kirjeldas Tuisk.

Osapooltel erinev kahjusumma

Mercantile juhatuse liige Maris Parik sõnas, et nende arvestusel olid nad PPA-le võlgu ainult 943 eurot. Selleks arvutas Mercantile kokku nii kallimalt, aga ka kokkuleppest odavamalt müüdud kaubad. Parik nentis, et peale jäi PPA surve ning nad maksavad 10 255 eurot ära. "Summa on väga suur, aga otsustasime, et tagantjärele iga müüdud toote hinna juures kemplemine on meie ettevõttele liiga töö- ja ajamahukas. Eelistame siiski kliendisõbralikku ja kiiret lahendust," lisas ta. Tuisk Mercantile võlasumma suuruse tõlgendusega ei nõustunud. Kui lepingupartner sai PPA-le tehtud lisasoodustuseks kokku üle 9000 euro, siis PPA arvutustel oli see summa 2882 eurot. Paraku seadus kokkulepitust suuremat soodustust kahjusummast maha arvestada ei luba.

> **Summa on väga suur, aga tagantjärele iga müüdud toote hinna juures kemplemine on meie ettevõttele liiga töö- ja ajamahukas. Eelistame siiski kliendisõbralikku ja kiiret lahendust.**
>
> **Mercantile juhatuse esimees Maris Parik**

Mercantile juhatuse liikme Pariku kinnitusel ei olnud valesti vormistatud arvete puhul tegemist nende töötajate pahatahtlikkusega, vaid süsteemi vigade ja liiga vähese kontrolliga. "Vana hea tarkus: "Kontrolli, kontrolli, kontrolli" kulub alati ära, nii töötajate kui ka programmi kohta. Valus õppetund kogu meie ettevõttele, kogu meie kollektiivile," tõdes Parik.

PPA avastatud puuduste tõttu hankelepingut enne tähtaega ei lõpeta, kuna tööd vajavad Tuisu sõnul tegemist ja autod remontimist. Leping lõpeb nagunii kolme kuu pärast ja uue hanke ettevalmistamine on töös. Küll läbivad ostetavad kaubad ja nende kohta esitatavad ostuarved täiendava kontrolli, veendumaks ja tagamaks, et tasumisele saadetavad arved oleksid siitmaalt edasi korrektsed ja lepinguga kooskõlas.

Probleemid hankelepingu täitmisel

Varuosaarvete kontrolli tulemusel jagas PPA avastatud probleemid mitmesse gruppi. Osal arvetel oli varuosa soovituslik jaehind väiksem kui soodushind, mille PPA oli aktsepteerinud ja tasunud. Teise näitena tuvastati suur hulk arveid, kus varuosade allahindlus oli väiksem, kui lepingus kokku lepitud. Kolmanda tüüpprobleemina selgitati välja, et teatud varuosade hind, mis pidi kogu lepingu kehtivusajal olema PPA jaoks fikseeritud, oli siiski ajas kasvanud. Samuti oli PPA hinnangul osal ostuarvetel mõne originaalvaruosa jaehind enne allahindluse mahalahutamist tõstetud suuremaks.

Kuigi Mercantile teavitas PPAd 2015. aastal, et ta ei saa mõnele varuosale nii suurt allahindlust määrata, nagu lepingus fikseeritud, siis Tuisu sõnul lahendati probleem valesti. "Mercantile ettepanekul ja PPA osa töötajate nõusolekul hakati teatud varuosade ostuarvel algset jaehinda suurendama, et saaks seejärel arvel kuvada lepingus nõutud 40% allahindlusmäära. Selline hinnakujunduskokkulepe oli väär," sõnas Tuisk.

Mercantile juht Parik ütles, et kunstliku hinnatõstmise jutt on ühe nüüd juba endise PPA ametniku pahatahtlikult kasutusse lastud väljend ja kahjustab nende mainet. "See on äärmiselt kahetsusväärne. Kinnitan, et ettevõtte jaehinnad kehtestatakse kõiki-

KAUBANDUS

Kaupmehed leppisid aeglasema kasvuga

Jaekaubandusettevõtete käive suurenes aprillis eelmise aasta aprilliga võrreldes 1%, teatas statistikaamet. Veel märtsis oli aastakasv 5%.

Tööstuskaupade kaupluste müügitulu kasv aprillis aeglustus. Kui märtsis kasvas nende ettevõtete müügitulu eelmise aasta sama kuuga võrreldes 10%, siis aprillis oli kasv 2%. Müügitulu suurenes enamikul tegevusaladel, vaid apteekides ja kosmeetikatarvete kauplustes oli müügitulu väiksem kui eelmise aasta aprillis.

Enim suurenes müügitulu posti või interneti teel kaupu müüvates kauplustes, kus müük kasvas aastaga 22%.

Keskmisest enam suurenes müügitulu veel ka kasutatud kaupade kauplustes ja väljaspool kauplusi (kioskites, turgudel, otsemüük) (kasv 5%). Toidukaupade kaupluste müügitulu suurenes eelmise aasta aprilliga võrreldes 2%.

> **537**
> **miljonit eurot oli aprillis jaekaubandusettevõtete müügitulu kokku.**

Mootorikütuse jaemüügi ettevõtete müügitulu, mis veebruaris ja märtsis kasvu näitas, pöördus aprillis taas langusesse ning vähenes eelmise aasta aprilliga võrreldes 4%.

Võrreldes eelmise kuuga vähenes aprillis jaekaubandusettevõtete müügitulu 1%. Hooajaliselt ja kalendaarselt korrigeeritud andmete põhjal jäi aga müük eelmise kuuga võrreldes samale tasemele.

Eelmisel nädalal vahendas Äripäev Swedbanki uuringut, et 32%-l kaupmeestest töötab vähemalt üks kauplus kahjumiga. "Üle 1miljonilise käibega ettevõtetest on vähemalt üks kahjumlik kauplus 62%-l. Küsitlustulemuste koguarvestus näitas, et iga seitsmes pood töötab kahjumiga. Ilmselt on selle põhjuseks tugevnev konkurents ja marginaalide langus. Ligi kolmandik küsitluses vastanud ettevõtetest plaanib mõne kahjumliku kaupluse sulgeda," rääkis Swedbanki kaubanduse sektori juht Ardo Pajur.

ÄRIPÄEV.EE

üle 10 000 euro

▲ **Politsei- ja piirivalveameti peadirektori asetäitja varade alal Tauno Tuisk tunnistas, et eksimusi tegid nii ameti kui ka lepingupartneri töötajad.**
FOTO: ANDRAS KRALLA

dele toodetele samade reeglite järgi ning täpselt samad jaehinnad kehtivad kõikidele klientidele," märkis ta.

Kokkuvõtteks sai PPA loost mitu õppetundi. "Usalda, aga kontrolli – see võiks olla esimene õppetund ja see kehtib nii meie enda töötajate kui ka partnerite kohta. Peame oma hoolsuskohustust parandama ja lepingute täitmist, täpsemalt ostuarvete kontrolli tõhustama. Niisama kummitemplit arvete kooskõlastamisel ei ole mõtet mängida," märkis ameti peadirektori asetäitja.

Tema sõnul peab PPA nii personali värbamisel kui ka jooksva töö käigus rohkem tähelepanu pöörama väärtuspõhisele juhtimisele. "Tööd tuleb teha ja riiki teenida ausalt, läbipaistvalt, targalt. Nende põhimõtete vastu eksimine on lubamatu," lisas Tuisk.

PPAs on alustatud erakorralise auditiga, et uurida, kas ametil on ka muudes valdkondades samasuguseid probleeme.

TASUB TEADA

Neli suuremat viga varuosade hankega

1. Arved, mis olid süsteemitõrke ja meie inimeste sellest tõrkest teadmatuse tõttu esitatud selliselt, et arvele ei jooksnud välja jaehind ja sellest 40% allahindlust, vaid kokkulepitud soodushind. PPA sai toote hankelepingule vastava hinnaga.

2. Arved, kus allahindluse protsent oli suurem, väiksem või puudus. Viga süsteemihaldamise poolelt, ei jälgitud, et allahindlus kehtiks ka programmi muudatuste järel.

3. Arved, kus hanke näidispakkumises toodud hinnad olid fikseerimata. Mercantile töötaja tähelepanematus hanke dokumente lugedes. PPA rahaliselt võitis sellest tähelepanematusest, sest kaupa müüdi soodsamalt, kui fikseeritud hindadega müüdud oleks.

4. Arved, kus Mercantile müüs sooduskampaania või suure koguse ostmisel soodustusega tooteid lepingus kokku lepitust soodsamalt. Taas eksimus, millest PPA rahaliselt võitis ja Mercantile kandis kahju.

ALLIKAS: MERCANTILE JUHATUSE LIIGE MARIS PARIK

KOMMENTAAR

Info ei liikunud

TAUNO TUISK
PPA peadirektori asetäitja

Arvete ja lepingutäitmise kontrollmenetluse raames asusime me muu hulgas uurima, miks kohtutoimiku (paari aasta eest ametiautodega sahkerdamises süüdi mõistetud PPA asjas, kus olid ka põhjalikult kajastatud varuosade hanke asjaajamine – toim) materjal meile ei jõudnud.

Eelmises Äripäevale antud intervjuus märkisin ja viitasin, et siin on probleem meie ja meie partnerasutuste vahel. Probleem ei olnud meie partnerasutustega, probleem oli PPA sees.

Vajalik info viidatud kohtutoimiku kohta oli prokuratuurist PPA-le edastatud juba 2015. aasta maikuus, kuid PPA sisese tegevuse, õigemini tegevusetuse tulemusena see info ei liikunud edasi meie sisekontrollibüroosse, kuhu see oleks pidanud jõudma. Olen partnerasutuste ja prokuratuuri esindajate ees juba ka vabandanud eelmises intervjuus öeldu pärast.

Süsteemihalduse vead

MARIS PARIK
ASi Mercantile juhatuse liige

Väike hulk arvetest ei olnud täpselt selliselt vormistatud, nagu PPA leiab, et oleks pidanud olema.

Kindlasti ei olnud tegemist ühegi meie töötaja pahatahtlikkusega, vaid süsteemi vigade ning liiga vähese kontrolliga. Eksitud oli mõlemas suunas – nii enda kasuks kui ka kahjuks. Siin pole muud kui süsteemi vead, mis kahjuks avastamata jäid. Meie müügiprogrammi vahetus on plaanitud sügisesse. Leidsime, et vana programm vajab efektiivsema kontrolli võimaldamiseks väljavahetamist.

PPA seisukoht lepingu täitmise asjus on aja jooksul muutunud. Lepingut sõlmides avaldati ühte, kuid aja jooksul soovid ja lepingu tõlgendused muutusid.

Uus hange jagatakse osadeks

"Uues varuosade hankes teeme mitu asja teisiti. Näiteks soovime me uues hankes jaotada varuosad gruppidesse ja eraldi hankeosadeks. Nii on võimalik edukaks pakkujaks kuulutada mitu ettevõtet," kirjeldas PPA peadirektori asetäitja Tauno Tuisk.

"Teise olulise muudatusena soovitakse hanke üles ehitada selliselt, et igas hanke osas saaks võitjana välja kuulutada ja lepingu sõlmida mitme erineva firmaga, mis võimaldab lepingu kehtivusajal korraldada minikonkursse ja läbi terve lepingu kehtivusaja tagada piisav konkurents ja ka võimalus erinevatele firmadele meile varuosasid müüa," rääkis Tuisk.

Kindlasti vaadatakse Tuisu kinnitusel üle hindamiskriteeriumid ning määratletakse, kui suur osatähtsus hakkab olema hinnal ja allahindlusel, kuid väga olulised on ka tarne kiirus ja muud aspektid.

Mercantile juhataja Maris Parik ütles, et ei ole veel otsustanud, kas ettevõte osaleb PPA varuosade ostmise hankel.

LÜHIDALT

Selgus uus riigihalduse minister

Peaminister Jüri Ratas esitab Mihhail Korbi asemel uueks riigihalduse ministriks Keskerakonna praeguse peasekretäri Jaak Aabi, erakonna juhatusele esitab Ratas Aabi kandidatuuri järgmise nädala teisipäeval.
Aab ütles, et loodab ministrina haldusreformi painavad probleemid lahendada ning et teema tundmine ja ka tema poliitiline kogemus aitavad tal ministrikohal vastu pidada. "Ma ei ole kunagi arvanud, et midagi on kerget. Selles valdkonnas on praegu väga otsustav aeg, tuleb langetada otsuseid," sõnas Aab.
Ratas meenutas aastaid 2005–2007, kui Aab oli sotsiaalminister ja siis olid tema valitsusalas raske aeg, mida Aab suutis lahendada.
Enne ministriks saamist on Jaak Aab olnud Võhma linnapea, Viljandimaa Omavalitsuste Liidu liige, Võhma linnavolikogu liige ja Eesti Linnade Liidu tegevdirektor.

Kalev Järvelill tegi Tallinki aktsiatega vangerduse

Finantsinspektsiooni lehel seisab, et Tallinki nõukogu liige Kalev Järvelill on müünud maha kõik talle eraisikuna kuuluvad Tallinki aktsiad. Tallinki eelmise aasta majandusaasta aruandes seisab, et Järvelillele kuulub 1 276 800 Tallinki aktsiat. Finantsinspektsiooni lehel aga, et Järvelill on 18. mail müünud selles koguses aktsiad maha hinnaga 0,931 eurot tükk.
Järvelill sõnas intervjuus Äripäevale, et ta ostis need aktsiad kõik oma isiklikku firmasse. Tallinki aktsionäride nimistut ning Järvelille osalusega ettevõtteid kõrvutades on tegu ettevõttega Pärdiklill OÜ. "Majanduslikus mõttes kuuluvad nad mulle edasi," lisas Järvelill.
Tallinki aktsia maksab praegu Tallinna börsil 0,937 eurot ning kuigi aktsiat katvad LHV ja Swedbank on alandanud aktsia hinnasihti, annavad mõlemad jätkuvalt ostusoovituse. Tallink on saanud LHV käest hinnasihiks 1–1,10 eurot, Swedbank märkis aprilli alguses ilmunud raportis hinnasihiks 1,1 eurot.

Auto24 sai loa osta autoportaal

Aasta alguses riskikapitalifirma BaltCap omandusse läinud Auto24 sai konkurentsiameti loa osta autovideoid vahendav portaal Motors24. Mai alguses rääkis Auto24 juht Margus Tomberg, et neid paelus Motors24.ee portaali sisu, milleks on peamiselt proovisõitude videod. Plaan on kahe portaali sisu integreerida. "Oleme ammu vaadanud, et neil on hea ajakirjanduslik sisu. Aastaid oleme neid tähele pannud," ütles Tomberg. Kuigi tehingu hinda ta öelda ei saanud, ütles ta, et tegu oli pigem tagasihoidliku müügihinnaga. Auto24 hinnangul täiendab Motors24 äritegevus hästi auto24 enda senist majandustegevust.

TULEMUS

Turbatootja võttis kopsaka dividendi

Eelmise aasta kehv ilm nüsis turbatootja Nurme Turvase käivet ja kasumit. Sellegipoolest ulatus kasum üle 800 000 euro ja omanikud võtsid ka kopsaka dividendi.

Äripäeva infopanka jõudnud ettevõtte majandusaasta aruandest selgub, et turba tootmisega tegeleva Nurme Turvas OÜ müügitulu kukkus 2016. aastal (võrreldes eelneva aastaga) 11 protsenti, 3,07 miljonile eurole. Ärikasum kukkus 566 513 euro võrra, 805 965 eurole (–41 protsenti).

Ettevõttes töötas 2016. aastal keskmiselt 32 inimest. Käive töötaja kohta langes 16 protsenti, 95 892 eurole. Keskmine brutotasu vähenes 3 protsenti, 1554 eurole kuus. Juhatuse liikmetele maksti 43 000 eurot tasusid.

Nurme Turvas kaevandab ja turustab turvast nii lahtiselt kui ka pakituna. 2016. aastal moodustas pakitud turba müük 46 protsenti kogukäibest. Toodangust 22 protsenti turustati Eesti ettevõtetele, 78 protsenti Euroopa riikidesse. Peamised eksporditurud on Holland, Saksamaa, Hispaania, Israel, Belgia ja Soome.

Ilm ei soosinud äri

"2016. aasta ilmastik oli turbatootmiseks ebasobiv – piisavalt päikesepaistet jagus vaid mai algusesse. Aruandeaastal koguti 34 protsenti vähem freesturvast kui 2015. aastal," kirjutas firma tegevusaruandes.

Nurme Turvase omanikud on Toine Richard Schipper, Üllar Püvi ja Ingi Puusepp. Mullu võtsid omanikud 396 000 eurot dividendi, aasta varem 540 000 eurot.

INFOPANK.EE

TULEMUS

Töötajateta firma tegi uhke käibe

Teenindusfirma Etraso kasvatas käibe kuuekordseks ja teenis väikse kahjumi. Ettevõttes pole palgal ühtegi töötajat.

Etraso käive kasvas eelmisel aastal kuud korda (võrreldes eelneva aastaga), 3,18 miljonile eurole. Ettevõte sai 3608 eurot kahjumit, aasta varem oli firma 5362 euroga kasumis, selgub Äripäeva infopangast.

Töötajaid firmal eelmine ja üle-eelmine aasta ei olnud. Täpsemat selgitust, miks käive nõnda palju tõusis, tegevusaruandest ei selgu. Küll aga on kirjas, et sel aastal plaanitakse saavutatud käivet hoida.

Eelmisel ja üle-eelmisel aastal firmast dividende ei võetud. Ettevõtte ainuke juhatuse liige on Daniils Šalgins.

INFOPANK.EE

KONFLIKT

Ekspertiis ajas tornirajajad tülli

Mullu oktoobrikuuks Rõugesse Ööbikuorgu kerkinud vaatetorni Pesapuu avamise järel omavahel raksu läinud pea- ja alltöövõtja on pärast mitu kuud väldanud vaidlust leidmas ühist keelt.

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee
Äripäev

Erimeelsused peatöövõtja Via Betoon Eesti OÜ ja alltöövõtja Roadservice OÜ vahel said alguse, kui Roadservice esitas tänavu 2. jaanuaril Via Betoonile tehtud tööde akti, millele viimane keeldus alla kirjutamast. Via Betooni esindaja Kevin Vikati sõnutsi suuresti seetõttu, et päev enne jõule oli valminud valla tellitud TTÜ ehituseksperttiis, mis järgi olid vaatetorni vundamendis olulised puudused.

Siis jõutigi ristteele. Rõuge vald oli juba torni oktoobrikuise avamise järel Via Betoonile töö eest kogu lepingujärgse summa, 182 000 eurot, ära tasunud. Kuna Roadservice ei olnud selle hetkeni veel tehtud töö eest ühtegi makset saanud, soovisid ettevõtte ühe omaniku Timo Varese sõnul ka nemad, et nad saaksid tolleks ajaks tehtud töö n-ö üle anda ja osa kokku lepitud (130 000 eurot pluss käibemaks – toim) torniehitustasust kätte.

Segane suhtlus

"Uuel aastal ei saanud neid enam kätte," sõnas Roadservice'i juhatuse liige Timo Vares, kes kirjeldas Via Betooni tahtmatust tööde aktile alla kirjutada kui venitamist – tema sõnutsi ei vastatud Via Betoonist tema kõnedele nädalate kaupa. Vikati sõnul võis mõni telefonikõne vastuseta jätta, kuid suhtlemisest kuidagi hoidutud pole – tema väitel on kahte ettevõtet esindavate advokaatide vahel toimunud iganädalane meilivahetus. "Mitte kordagi pole ühelegi kirjale vastamata jäetud," kinnitas ta.

Just ebakindlus, kas nad saavad tehtud töö eest üldse peatöövõtjalt raha, saigi Varese sõnul põhjuseks, miks Roadservice ei ole tänini asunud vaatetorni ümber ka pooleli jäänud vaegtöid tegema ning torni vundamenti parandama. "Me ei läinud tegema, kuna me nägime, et sealtpoolt ei paistnud soovi maksta," tõdes ta.

Vikat aga kinnitas, et Via Betoon on valmis 100% alltöövõtjale raha ära maksma. Seda pole Vikati sõnutsi senini tehtud just seetõttu, et Roadservice ei olnud esitanud mingisugust nägemust sellest, kuidas nad ekspertiisis tuvastatud puudusi vundamendis ja elektritöödes lahendada plaanivad. "Nii projektis kui ka ehituses on vead sees. Hetkel on vaja kokku leppida, kes neist tekkinud kulud katab," viitas Vikat sellele, et vastutama ei peaks ainult peatöövõtja.

Samuti polnud Roadservice suutnud tema sõnul esitada teostusdokumentatsiooni, korrektset õiendit ja pangagarantiid. "Raha saab maksta arve alusel ja selleks, et arvet väljastada, on vaja õiend esitada," sõnas Vikat.

Mõlemad pooled kardavad midagi

Timo Varese sõnul on kompromisslahendused, mis nad Via Betoonile pakkusid, liiva jooksnud. "Oleme neile teinud ettepaneku, et kui teie kardate, et me ei tee ja meie kardame, et te ei maksa, siis paneme raha juristide kaudu deposiithoiusele – kui meie ei tee, me raha ei saa. Kui teeme, siis teame, et saame," tõi Vares näiteks. Sobivat kompromissi on Vikati kinnitusel otsinud terve aeg ka Via Betoon. Sellisega, mis neile ka sobib, tuli Vikati sõnul Roadservice lagedale alles viimastel päevadel. "Oleme neile neli kuud pakkunud välja, et leppige viis, kuidas te vajalikud tööd ära teete, vallaga kokku. Siis me aktsepteerime ka õiendid. Esitagu arve ja me maksame vastavalt lepingu maksetähtajale," viitas Vikat läbirääkimistele.

◀ Rõuge vallavanemal Tiit Tootsil on kahju, et Ööbikuoru vaatlustorn ei saanud valmis kokkulepitud tähtajal eelmise aasta juunis. See avati alles valla sünnipäeval, 10. oktoobril.
FOTO: MARGUS ANSU / TARTU POSTIMEES / SCANPIX

2,65
miljonit eurot käivet ja 700 000 eurot kasumit teenis mullu tegevust alustanud Via Betoon esimesel tegutsemisaastal.

Vikat kinnitas, et alltöövõtjale tasumisest kõrvale hoiduda pole Via Betoonis kunagi plaanis olnud. "Kui kõik puudused on tuvastatud ja kulud selgunud, tasume raha 100%," sõnas ta.

Lahendus paistab

Nüüdsekd on ettevõtted juristide abiga suusõnalise kompromissini jõudnud. Lähipäevadel allkirjastatakse kokkulepe, mille järgi tasub Via Betoon viie tööpäeva jooksul Roadservice'ile 18 000 eurot, mille järel lasub Roadservice'il kohustus vaatetorn 30 päeva jooksul lõplikult valmis teha. Planeeritult lähipäevil allkirjastamisele mineva kokkuleppe järgi tasub Via Betoon 60 päeva jooksul alltöövõtjale ka ülejäänud summa. Viiendik sellest aga pärast kõigi tööde valmimist. "Kõigi huvi on, et see saaga lõpeks. Hea tahe on meie poolt olemas ja selle taha asi kindlasti ei jää," kinnitas Via Betooni juht ja omanik Priit Lai.

Vallavanem: venimine röövis hooaja

Rõuge vallavanema Tiit Tootsi sõnul pidi torn valmima juba juuni lõpuks. Ehitustööd aga venisid.

"Ma ei olegi aru saanud, kas see oli pea- või alltöövõtja möödapanek," tõdes Toots ja lisas, et uppi läinud tähtaja tõttu tegi vald ka Via Betoonile leppetrahvi. "See oli meile suureks probleemiks – kaotasime selle tõttu turismihooaja," põhjendas ta, miks otsustati trahv määrata.

Toots peab kummaliseks, et peatöövõtja pole raha alltöövõtjale edasi maksnud. "Järelejäänud tööd ei hõlma kogu torni maksumust," ütles ta ja märkis, et kuigi nad ületasid tähtaja, on tal Roadservice'ist kahju. "Nemad on oma töö ära teinud ja mul ei ole kahtlustki, et nad ka teised tööd ära teeksid, kui nad raha kätte saavad," sõnas ta.

„See oli meile suureks probleemiks – kaotasime selle tõttu turismihooaja.

Rõuge vallavanema Tiit Tootsi sõnul maksis ehitustööde venimine kätte

▲ **Riho Kartau pettis koos elukaaslasega haigekassalt välja kokku 40 000 eurot.** FOTO: ANDRAS KRALLA

KRIMI

Haigekassa petja läheb mitmeks aastaks vangi

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Kunagine ARKi Maardu osakonna juht Riho Kartau peab haigushüvitiste väljapetmise eest üle kuue ja poole aasta vangis istuma, range karistuse põhjus on varasema altkäemaksu võtmise eest saadud lõpuni kandmata karistus.

Kartau elukaaslasese ja kaasosalise Marge Pundi suhtes uuendati aga aasta tagasi oportuniteediga lõpetatud kriminaalmenetlus.

Hiljuti jõustunud kohtuotsuse järgi mõisteti Kartaule haigekassa pettuse eest karistuseks kaks aastat vangistust. Kuna tal oli altkäemaksu võtmise eest saadud karistus lõpuni kandmata, siis liitis kohus ka selle otsa. Kokku peabki ta trellide taga veetma kuus aastat, seitse kuud ja 14 päeva. Karistus oli küll kahe päeva võrra rangem, aga need oli ta ära istunud eelvangistuses viibides.

Kartau taotlusel lükkas Harju maakohus karistuse täitmise alguse edasi kahe kuu võrra, vanglasse tuleb tal minna juulis.

Lisaks ettevõtluskeeld

Kohtuotsusega jäi kehtima ka maakohtu kohaldatud ning alates eelmise aasta novembrist lugema hakanud ettevõtluskeeld. Kartau ei tohi kahe aasta jooksul olla ettevõtja, juriidilise isiku juhtorgani liige, juriidilise isiku likvideerija, prokurist ega muul viisil osaleda juriidilise isiku juhtimises. Kuna teda on korduvalt karistatud tegude eest, mis on toime pandud eraettevõtluse valdkonnas, osaledes erinevate juriidiliste isikute juhtimises, siis kohtu järeldusel on uute sellega seotud kuritegude toimepanemise oht Kartau puhul märkimisväärne.

Põhja ringkonnaprokuratuuri süüdistuse järgi petsid Kartau ja Marge Punt mitme aasta jooksul Eesti haigekassalt välja kokku 40 000 eurot.

Skeem oli selline, et Kartau deklareeris juhatuse liikmena kokku kümmekonna kõlava nimega mittetulundusühingu nimel maksu- ja tolliametile endale ja elukaaslasele suurt palka, mida nad süüdistuse järgi tegelikult ei saanud. Kuid deklareeritud palkade alusel arvestati nende keskmine tulu päevamäär, mis omakorda oli aluseks neile töövõimetus- ja hooldustoetuste maksmisel.

Ahnus maksis kätte

Ringkonnaprokurör Andrei Voronin ütles aasta eest maakohtus süüdistust ette lugedes, et Kartau viibis pretsedenditult palju aega haiguslehel ning osa poja hooldamiseks saadud haiguslehti oli välja kirjutatud põhjendamatult.

Prokurör märkis siis, et võibolla polekski maksu- ja tolliamet ning haigekassa skeemile jälile saanud, kui Kartau poleks nii ahneks läinud. Lõpuks deklareeris ta juba 8000 euro suurust kuupalka, mis tekitaski huvi asja kontrollima hakata.

Enamik tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsioone esitanud mittetulundusühingutest olid süüdistuse järgi tühjad kehad, kus majandustegevus puudus, ülejäänute majandustegevus oli ka minimaalne. Seega olid ka nende deklaratsioonid võltsitud.

Kartau elukaaslane Marge Punt pääses esialgu kriminaalasjast. Prokurör Voronin taotles kohtult Pundi suhtes kohtumenetluse lõpetamist, kuna tema roll kuritegudes oli pigem väike ning Kartau kasutas teda kohati ka ära. "Naine ise sai skeemiga rahalist kasu ainult 2000 eurot. Võttes arvesse neid asjaolusid ja ka seda, et ta on kolme alaealise lapse ema, pidas prokuratuur mõistlikuks taotleda menetluse lõpetamist ja kohus rahuldas selle taotluse. Samas pani kohus naisele märkimisväärsed kohustused, ta peab tasuma sundraha ja menetluskuludena 1800 eurot ja tegema 120 tundi üldkasulikku tööd," selgitas Voronin eelmise aasta aprillis.

Kuna Punt jättis sundraha ja menetluskulud riigile maksmata, taotles prokurör tema suhtes kriminaalmenetluse uuendamist. Harju maakohtu määrusega aprillis kriminaalmenetlus ka uuendati. Põhja ringkonnaprokuratuurist öeldi, et praegu Pundi kohta kommentaaride jagamine ei ole hea kohtupidamise tavaga kooskõlas.

6

aastat ja seitse kuud ning 14 päeva peab trellide taga veetma Riho Kartau.

"Tore riik on meil. Mina deklareerisin maksud ära ja see on ametnike möödapanek.

haigekassa petmises süüdistatud Riho Kartau

Kohtuteed on tulnud käia mitu korda

Riho Kartaul on seljataga värvikas minevik.

2000. aastate alul oli ta tööl Taisto Busside tegevjuhina. 2008. aasta novembris pidasid Põhja prefektuuri korruptsioonikuritegude talituse politseinikud ARKi Maardu osakonna juhataja kohusetäitja ametis olnud Kartau kinni, kahtlustades teda korduvas altkäemaksu võtmises Euroopast varastatud sõidukite registrisse kandmise korraldamise eest. Harju maakohus mõistis Kartau 2010. aastal kokkuleppemenetluses süüdi, määrates talle viie aasta pikkuse vangistuse tingimisi koos sama pika katseajaga.

Kevadel 2014 oli Kartau koos elukaaslase Marge Pundiga uuesti kohtu ees. Harju maakohus mõistis koos kahe nendega seotud mittetulundusühinguga kokkuleppemenetluses süüdi maksukuriteos ning neile määrati rahalised karistused.

Sama aasta septembris mõisteti Kartau Pärnu maakohtus kokkuleppemenetluses süüdi veel ühes ARKis töötamise ajast pärinevas dokumendivõltsimises, mille eest määras kohus talle poole aasta pikkuse vangistuse. Karistus loeti aga kaetuks 2010. aastal saadud karistusega.

KOMMENTAAR

Ka sinuga võib juhtuda

Tööohutusse panustamine on mitu korda odavam kui tegevusetusega kaasnevate tagajärgedega tegeleda.

Eelmine aasta oli tööõnnetuste kontekstis suurte kaotuste aasta. Eesti kaotas mitme töötaja elu. Ettevõtted kaotasid tööõnnetuste tõttu üle miljoni töötunni. Töötulemused kannatasid töötajate töövõimetuselehel viibimise tõttu. Nende inimeste pered kaotasid sissetulekus ja elukvaliteedis.

Ettevõtete kliendid ja partnerid kaotasid teenuste kvaliteedis. Ettevõtjad kaotasid, sest pidid tegema täiendavaid kulutusi seoses töö ümberorganiseerimisega. Tööandjate maine sai kannatada. Riigil kulus miljoneid, et tööõnnetustes kannatada saanud inimestele nende kahjud hüvitada.

Ettevõtjatena ei saa me pidada tööohutusse investeerimist lisakuluks. See ei ole koht, mille arvel kulusid optimeerida ja suunata see raha mujale. Selline mõtlemisviis on lühinägelik ega taga pikas perspektiivis ühtegi konkurentsieelist.

Ettevõttes, kus ma töötan, juhtus eelmisel aastal kaks rasket tööõnnetust. Õnneks on nüüd töötajad terved ja saavad töötamist jätkata. Me kaotasime õnnetuste tagajärjel 134 tööpäeva. Õnnetuse põhjus oli võimalus teha detailide tõsteoperatsioone ettenähtud tehnoloogiast erinevalt. Meie ettevõttena oleksime pidanud välistama võimaluse teha operatsioone erinevalt kui ettenähtud tehnoloogia, kuid ka töötajatel on kohustus tehnoloogiatest kinni pidada.

Õpime kogemustest

Nüüd aga oskame töökeskkonda töötajatele veelgi turvalisemaks teha, oskame tööõnnetusi paremini vältida. Oleme rikkamad selle teadmise võrra, et tööohutusse panustamist ei saa pidada kuluks ja kaotuseks.

Turvalise töökeskkonna tagamine on investeering sellesse, et viia miinimumini võimalikud kaotused tulevikus. Iga ohutusse investeeritud euro on säästnud tervelt elatud aastaid ja elusid.

Suhtumine, et ehk minuga ei juhtu, ei ole aktsepteeritav. Järjest rohkem uusi tööturule sisenejaid soovib töötada ettevõttes, kes hoolib oma meeskonnast lisaks sõnadele ka oma tegudes.

Me ei suuda ühe päevaga muuta oma ettevõtte töökeskkonda täiesti ohutuks, kuid me saame luua plaani, kuidas sellele eesmärgile lähemale jõuda.

LUGU ILMUS ESIMEST KORDA TÖÖINSPEKTSIOONI INFOKIRJAS TÖÖELU (TOIM).

LAURI ROHTOJA
EVR Cargo juhatuse liige

Turvalise töökeskkonna tagamine on investeering sellesse, et viia miinimumini kaotused tulevikus.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Merkel, Macron ja Saksa kevad

Eesti president Kersti Kaljulaid on väljendanud soovi, et Eesti peagi algavast Euroopa Liidu eesistumisest ei kujuneks pelgalt Brexiti-eesistumist, vaid et tulevikus meenutataks seda kui jäämineku algust Euroopas, mil optimism võidule sai.

SIRJE RANK
välisuudiste toimetaja

Jää ongi liikumas, kui kujundist kinni võtta, ja lisada veel üks – Saksa kevad. Tugeva reformisooviga Emmanuel Macroni valimise järel Prantsusmaa presidendiks on Saksamaa kantsler Angela Merkel ilmutanud valmisolekut ka Saksamaaga jäätunud positsioonidelt nihkuda.

Juba esimesel ühisel pressikonverentsil Berliinis ütles Merkel, et isegi Euroopa Liidu aluslepingute muutus pole enam tabu. Liiga palju sellesse arvata ei maksa, kuid märgiline on see siiski. Saksa-Prantsuse tandem valmistub pika pausi järel Euroopas jälle vedama. Ja see on hea, ehkki tekitab eelkõige ELi uuemates liikmesriikides kõhklusi ja kahtlusi.

Macroni debüüt NATO ja G7 tippkohtumistel kinnitas, et temas on ambitsiooni ja tugeva liidri materjali. On ka tarkust alustada oma õuelt – tööturu reformidest, mille puudumine on Prantsusmaa majanduse pikalt kiduma jätnud. Nii pikalt, et Saksamaa on viimase kümnendi Euroopa vankrit üsna üksi vedanud, sest nõrga majandusega Prantsusmaast pole olnud õiget partnerit.

Ühe mootori vedu

See ei ole just hiilgav mäetipp, kuhu Euroopa Liit ühe mootoriga lennates välja on jõudnud. Liit on killustunud ja kisub eri suunda, samas kui ümberringi toimuvad suured muutused, mis nõuavad reageerimist ja tihedamalt kokkuhoidmist. Varem vaidlesid Saksamaa ja Prantsusmaa suuremad vaidlused omavahel ära.

Saksamaa kantsler Angela Merkel on ilmutanud valmisolekut ka Saksamaaga jäätunud positsioonidelt nihkuda.

Nüüd on liit jälle teelahkmel. Märtsis pani Euroopa Komisjoni president Jean Claude Juncker lauale viis stsenaariumi, kuidas ühendus Suurbritannia lahkumise järel edasi võiks liikuda. Eile lisandusid konkreetsed ettepanekud rahaliidu reformiks, mis tõotavad väga teravaid debatte. Ideed euroala oma eelarvest, rahandusministrist või parlamendist ei ole eri liikmesriikides ühtemoodi mõistetud ja arusaamine taoliste instrumentide vajalikkusest on väga erinev. Läbi vaielda need aga tuleb, sest rahaliit on vaja saada stabiilsemale alusele kui praegu – alles sai muretsetud populistide võimaliku võimule pääsemise pärast Prantsusmaal, mis eurot kabelimatsuga ähvardas, nüüd on kartuste kese kolinud Itaaliasse.

Nädalapäevad tagasi Saksamaal ministeeriumide ja keskpanga esindajatega kõneldes ei tekkinud muljet, et euroala reformidega kuidagi kiiret oleks. Kõlas tuttav refrään, et iga riik peab ennast ise ära majandama, hoidma oma rahaasjad korras ja järgima juba kokku lepitud reegleid. Mõttekodades oldi aga varmamad möönma, et sama moodi edasi ei saa.

Ja siin võib teenäitajaks saada just Saksamaa ja Prantsusmaa tandem. Mida pole võimalik kohe teha 19 euroala riigi tasandil, seda võib katsetada kahepoolselt. Näiteks ühiseid investeerimisprojekte või ühiseid võlakirju. Mitmekiiruselises Euroopas, mis Junckeri viiest stsenaariumist enim aruteluainet on pakkunud, ei pruugi vahejoon sugugi minna euroala ja ülejäänud liikmesriikide vahelt, vaid ka euroala enda seest. Mõttekodades leitakse, et mitmekiiruselisest Euroopast rääkides ei räägi me tingimata enam tuumikust ja äärealast, vaid n-ö funktsionaalsetest liitudest, kus riigid moodustavad erinevaid liite erinevate teemade ümber, kus tahetakse süvitsi edasi minna. Kõik ei taha kõike ühtemoodi – nii jõutigi seisakusse.

Kartus kõrvale jääda

Mitmekiiruseline Euroopa pelutab ja vihastab uuemaid liikmesriike. Rumeenias kaalutakse tõsiselt, kas tuleks kiirustada rahaliidu liikmeks, et mitte n-ö otsustajate rongist maha jääda. Samas ei pruugi riigi majandus ühe mõõduga eurosärgiks veel valmis olla. Poola ja Ungari kahtlustavad, et rahaliidu oma eelarve, mis on ideena välja pakutud, võiks tulla nende eurotoetuste arvel ja sundida neid vähemaga leppima. Euroga need riigid niipea liituda ei kavatse, samas pole adutud, et euroalal on osa muutusi paremaks toimimiseks hädavajalikud. Muremõtteid mõlgutatakse ka Rootsis, kartes ääremaastuda. Soome rahandusminister tõrjus aga äsja Bloombergile antud intervjuus ühiste võlakirjade ja eelarvete jutud, kinnitades vaadet, et erinevad kiirused võiksid olla ka euroala sees.

Arvamusküsitlused näitavad, et Saksamaa uus kantsler on sügiseste valimiste järel praegune kantsler ja et Prantsusmaal on Emmanuel Macronil lootust edule ka parlamendivalimistel. See tagaks reformidele vajaliku toetuse. Euroala majandus on tsüklilises tõusus, võimaldades reforme teha vähema valuga. Ja kui mõelda, et ehk mõtlevad neljandat ametiaega taotlev Angela Merkel ja Saksamaa range rahandusminister Wolfgang Schäuble (74) juba oma pärandi peale, siis on tähed joondunud eriti soodsalt, et Euroopa projekt võiks saada uue hingamise. Ja Eesti sellest särast veidi endale.

KOMMENTAAR

Eesti Loto sobib erakätesse?

Tihti öeldakse, et riigiettevõte on ilma omanikuta ettevõte.

VALERIA STULOVA
Redgate Capitali partner

Veel on öeldud, et Eesti Loto ei ole riigi jaoks kriitilise tähtsusega vara, vaid asub teises äärmuses hasartmängude korraldajana (loe: ebasobiliku käitumise edendaja).

Miks peaks see ettevõtte olema riigi omandis?

Eesti Loto on 2008–2016 rohkem kui kahekordistanud oma käivet – 27,7 mln euro pealt 56,9 mln peale. Tegemist on kasumliku firmaga, mis maksab Eesti riigile dividende 4–7 mln eurot aastas. Lisaks ka tulumaksu dividendide pealt. Ja muidugi ka hasartmängumaksu iga lotopileti pealt.

Operatsioonid on efektiivsed – kahekordistades viimase kaheksa aastaga käivet, suutis ettevõte töötajate arvu vähendada –, mis oleks erakordne ka eraettevõtte puhul. Tegeleb vastutustundliku mängimise põhimõtete levitamisega ning toetab hasartmängusõltuvuse nõustamiskeskust.

Kui Eesti inimene ostab lotopileti, siis äkki oleks ta valmis ostma ka Eesti Loto aktsia?

Mis muutuks, kui Eesti Loto oleks erakätes? Esiteks, võiks oodata ettevõtte jõulisemat kasvu – uued tooted ja tegevussuunad ning suurem müügikäive. Rohkem hasartmängumaksu laekumisi riigieelarvesse ja selle kaudu rohkem raha teadus-, haridusprojektidele, noortele, sportlastele ja teistele, kes saavad sellest maksust toetust. Võiks seda tõesti oodata, aga kas see kasv ka tuleb – ja kas see kasvutempo oleks kiirem kui ettevõtte senised näitajad seda lubavad?

Teiseks, kas agressiivsem kasv võib viia selleni, et riik kaotab kontrolli hasartmänguturu üle? Ei usu hästi, kuna kontrolli kehtestatakse eelkõige seadusandluse kaudu ja seda saab teha sõltumata sellest, kas Eesti Loto on riigiettevõte või mitte.

Kolmandaks, riigil avaneks võimalus realiseerida uusi projekte – saades Eesti Loto mitme aasta kasum kohe kätte! Võit on suur ja kohene (*jackpot*!), aga edasi jääks loota vaid hasartmängumaksu ja dividendi tulumaksu laekumistele.

Viiks õige börsile!

Kas Eesti riik võidaks Eesti Loto erastamisest? Võib-olla. Riik saab turgu reguleerida igal juhul ja kui on müügist saadava tuluga midagi paremat teha, siis mõju võiks tõesti olla positiivne. Aga müügiga võib ka kaotada – nii nagu jäi 2013. aastal kaotajaks Kreeka, müües 33% riiklikust monopolist OPAP investeerimisfondile Emma Delta. Börsil noteeritud OPAPi aktsia rallis pärast tehingu avalikustamist üle 40% – väärtus, mille Kreeka sisuliselt kinkis uuele omanikule.

Ehk teisisõnu, Eesti Loto võiks olla erakätes. Aga ei pea olema. Eesti riik saab ise ka kenasti hakkama.

Pigem võiks mõelda Eesti Loto börsile viimise peale, mille raames müüks riik mittekontrolliva osaluse kohalikele ja rahvusvahelistele investoritele. Suur ja korralik kasvuettevõte, kes võiks elavdada kohalikku börsielu, tekitaks huvi nii institutsionaalsete kui ka jaeinvestorite seas. Kui Eesti inimene ostab lotopileti, lootes suurele võidule, siis äkki oleks ta valmis ostma ka Eesti Loto aktsia, et saada selle kaudu osa ettevõtte edust?

JUHTKIRI

Jalad sooja ja pea külma, kuigi tahaks lustida

Viie aasta parim majanduskasv teeb tõesti rõõmu, aga pöidlad pihku, et valitsus jääks eelarvet tehes jalgadega maale.

Tuletame valitsusele meelde, et see majanduskasv pole nende teene ja neil pole ka õigust seda tuksi keerata. 4,4protsendise majanduskasvuga said ettevõtjad hakkama valitsuse tegevusest hoolimata, mitte tänu neile.

Tublile majanduskasvu numbrile viitavad asjaolud tulid välja juba varem: ettevõtete kasumid kasvavad, tööpuudus pole suurenenud ja tööviljakus on püsinud, kuigi töövõimereform suunab ametisse vähenenud töövõimega inimesed. Investeeringute priskest kasvust enamiku andsid masinad ja seadmed, mis ennustab kasvule jätku.

Majanduskasvu üks põhjus paikneb teisel pool Läänemerd: Soome, kelle majanduskasv konkureeris mõnda aega Kreekaga, oli samuti esimeses kvartalis reipas pea 3protsendises kasvus. Sinna läheb aga pea viiendik Eesti ekspordist, teenustest veel palju rohkem. Elavnenud on ka Läti ja Leedu – kvartali kasv oli suurem kui meil.

Kes vana aega mäletab

Kui viimaste aastate kontekstis on praegune 4,4protsendine kasv meeletu tempo, siis kaugemale tagasi vaadates näeb see välja teosamm. Üksteist aastat tagasi ennustas rahandusministeerium kasvunumbreid üle 10 protsendi ja majanduse peaprobleem oli tootmisvõimsuse puudus. Eufooriat jahutab seegi, et aastatagune võrdlusbaas, millelt kasvunumber arvutati, on kuue aasta viletsaim.

Ettevõtjad tõusulaine jätkumises kindlad pole ja lootes parimat, valmistuvad ka halvemaks. Sest mitte kõik valdkonnad pole ühtlases kasvus. Ja juba kindlad maksutõusud pole kaugemal kui pool aastat, kui rääkida kas või veokimaksust.

Kui valitsus uue eelarve peale mõtleb, on tark kuulata Eesti Panka, kes hoiatab kõva häälega: majanduse ergutamine olukorras, kus selle maht ületab potentsiaali, on ohtlik! Ja potentsiaali see praegu nende hinnangul ületab. Miljonite lisamine lükkaks lihtsalt hinnad üles, mis annab sama raha eest vähem nii riigi kui ka ettevõtjate investeeringute eest.

Juba välja käidud riigi investeeringuplaani iga lisamiljon, rääkimata kümnest, tuleks läbi valgustada ja otsustada, kas see jääb investeeringuks ka siis, kui asjad ei lähe ministri unistusi mööda, või on see ikkagi kulu. Ja kulu tuleb maha tõmmata.

Prognoosidest parem majanduskasv annab veidi manööverdamisruumi maksude plaanimisel, mille eesmärgis pole ammu enam kahtlust: põhiliselt tuleb tuua raha riigikassasse tulumaksuvaba miinimumi suurendamise katteks, muud kasud on fakultatiivsed.

Enne toome raha sisse, siis jagame

Senised otsused, nende muutmised, tagasivõtmised ja uuesti kavva võtmised nõuavad jälgimiseks eraldi ametimeest – valitsus on andnud endast kõik, et ebakindlust külvata. Ja kui IRLi liikmest rahandusministri Sven Sesteri sõnul tuleb mõelda nii, et ettevõtjaid ei ole mitte 4–5% valijaskonnast, vaid nad toovad 90% riigi maksutulust, siis need on paljad sõnad. Praktikas on olulised ikka 95% valijate hääled, mille heaks kapitalistide taskuid loputatakse.

Mida siis teha võiks? Võtkem eeskujuks näiteks Läti, kus kasvueesmärk on alates järgmisest aastast püsivalt 5% peal ja valitsus küsib iga tegevuse kohta, kuidas see meid 5 protsendile lähemale aitab. Kindel, et me suudaks rohkemgi!

LOE ÄRIPÄEVAST

Uudis "Ettevõtjad uhket kasvu uskuma ei jäänud" tänases lehes lk 6

REPLIIK

Vastasseis, kus võitjaid pole

Tallinna halduskohtus arutas kaubanduskoja kaebust riigi vastu, kas viimane rikkus sotsiaalmaksu langetamise ärajätmisel põhiseadust.

URMO ANDRESSOO
ajakirjanik

Seadusi ei toonud kured. Raisku on läinud tuhanded töötunnid ning soliidne summa maksumaksja raha.

Koda ja tööandjate keskliit kaebasid ka riigikogu esimehele Eiki Nestorile maksualase õigusloome kvaliteedi ja poliitilise kultuuri halvenemise peale.

Olukord, kus era- ja avaliku sektori suhtlus toimub suuresti tagantjärele vigade parandamise kaudu, on põhimõtteliselt vale. Nagu praktika näitab, peab kehva kommunikatsiooni tagajärgede klaarimise alla oma aega ja tahet sageli panema ka kolmas osapool.

Seadusloome eeltöö lonkab, aga valitsuse võimuses on ta ludinal jooksma panna – seada asjad nõnda, et ettevõtja oleks arutelulaua taha oodatud nii varajases faasis kui vähegi võimalik. Viimane poolaasta illustreerib hästi, mis on vastasel juhul tagajärjed – valitsuse varjus valminud maksuplaanid on valguse kätte jõudes murenenud.

Seadusi ei toonud aga kured. Raisku on läinud tuhanded töötunnid ning soliidne summa maksumaksja raha. Ei näe ka, et see oleks riigiametnikule väga motiveeriv, kui tema pika töö vilja avaldamisel ettevõtjad ja majandusanalüütikud selle sopaga üle valavad. Ja kogu aur, mida era- ja avaliku sektori ladvik vaidlemisel välja lasi, oleks võinud minna hoopis millegi muu ärategemiseks. Riigi tasandil on aastaid nuputatud, milliste vahenditega tootlikkust tõsta. Usun, et kvaliteetsema ja laiapõhjalisema seadusloomega saaks protsendi juurde küll.

ÄRIPÄEV EETRIS

Investorite TOPi üllatused

Lennart Alpstal on investorite edetabeli tipus aastaid, portfell ulatub üle 14,5 miljoni euro.
FOTO: RAUL MEE

Värske investorite TOP pakkus mitu üllatust. Milliseid, sellest tänases saates. Juttu tuleb sellest, mis muutuseid tabelist tänavu leiab, kuidas neid muutusi tõlgendada ning kuidas investeerimishuviline seda tabelit kasutada võiks.

Äripäev eetris

Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.

3,1

miljonit eurot on selle investeeringu kogumaksumus, mille EfTEN Real Estate Fund III paigutab Hortese aianduskeskusesse. Fond omandas *sale-and-leaseback*-tehinguga keskuse kinnistu ja on Hortesega sõlminud pikaajalise üürilepingu.

1352
IDEED
PIDUPÄEVA KORRALDAMISEKS
Pidupaev.ee

INVESTEERING

Ericsson sai aktivist-investori, aktsia

Euroopa üks prominentsemaid aktivist-investoreid Christer Gardell on Rootsi telekommunikatsioonifirma Ericssoni aktsiaid üles ostes kerkinud firma üheks suuremaks investoriks.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

Teisipäeval andis Gardelli fond Cevian teada, et on ostnud 1,06 miljardi dollari eest raskustes telekommunikatsioonifirma aktsiaid.

See on hea uudis Ericssoni aktsionäridele, sest Cevianil on tavaliselt õnnestunud aktsionäride jaoks nende investeeringu väärtust tõsta. Õnnestunud investeeringute seas on näiteks panustamine ülemaailmse finantskriisi ajal Swedbanki ja Danske Banki aktsiatele.

Teate peale kerkisid Ericssoni aktsiad USAs üleeile 2%. Eile oli Ericssoni B-aktsia kauplemispäeva alguses ligi 4% plussis ja suurema hääleõigusega A-aktsia üle 5% plussis. Aktsia lõpetas börsipäeva aga Stockholmi börsil 64,15 Rootsi krooni peal.

Gardell on ostnud 167,8 miljonit Ericssoni B aktsiat, mis on väiksema hääleõigusega. Cevianil on ka A-aktsiaid, mille kaudu Rootsi Wallenbergide tööstusperekond investeerimisfirma Investor AB ja miljardär Fredrik Lundberg investeerimisfirma Industrivärlden AB kaudu Ericssonis kontrolli hoiavad, vahendas agentuur Bloomberg.

Cevian on nüüd kapitali poolest suuruselt teine investor Ericssonis ning häälte poolest suuruselt kolmas.

Ericssonil vale strateegia

B-aktsiad ei võimalda Gardellil mõjukate tööstusperekondade võimu kõigutada, küll aga võivad tagada koha juhatuses, kust on võimalik aktiivselt mõjutada ettevõtte juhtimist.

Gardell tahabki nüüd Cevianile esindust nimetamiskomiteesse, mis valib välja juhatuse liikmed.

“Me püüame alati siseneda sellistesse firmadesse, mis on oma olemuselt tugevad, kuid kus midagi on viltu läinud, mistõttu tulemusnäitajad on potentsiaalist kehvemad,” ütles Gardell, kes on Ceviani kaasasutaja, intervjuus agentuurile Bloomberg. “Ericssonil on olnud vale strateegia. Kasvu on taga aetud iga hinna eest ja ostetud ka kehvasid ärisid, mis läksid liiga kulukaks.”

> **Plaan on üks asi. Nüüd on oluline see plaan edukalt ellu viia.**
>
> **Christer Gardell Ericssoni juhi strateegiast ettevõtte jalule saamiseks.**

40

protsendi võrra on Ericssoni aktsia viimase kahe aastaga odavnenud.

Uus omanik: firmal potentsiaali

Jaanuarist Ericssoni uueks tegevjuhiks saanud Börje Ekholm, kes varem juhtis Wallenbergide Investor ABd, on lubanud Ericssoni mõõnast välja tuua, kärpides kulusid ja väljudes vähetulusatest ettevõtmistest.

Ericssonil tuleb tegutseda teravas konkurentsis Hiina firmaga Huawei Technologies ja uuenenud Nokiaga ning viimastel aastatel on Ericssoni turuosa vähenenud. 5G-mobiilside võrgud, millest oodatakse uut tulude kasvu, on praegu alles katsetamise faasis.

“Me usume, et firmas on tugev potentsiaal,” ütles Gardell. “Ericsson on oma olemuselt hea ettevõte hea põhitegevuse ja võimekate töötajatega.”

Gardell ütles, et toetab Börje Ekholmi märtsis avaldatud strateegiat Ericssoni jalule saamiseks. Selle keskmes on põhitegevuse tugevdamine. “Plaan on üks asi,” ütles Gardell. “Nüüd on oluline see plaan edukalt ellu viia. See ei ole varasemal ajal olnud Ericssoni tugev külg, selles seisneb Ekholmi väljakutse.”

Ericsson teatas pressiesindaja vahendusel, et tervitab Ceviani kui üht suurimat aktsionäri. “Tervitame kõiki, kes on valmis Ericssoni investeerima ning oleme valmis nendega dialoogiks nii nagu kõigi teiste aktsionäridega,” ütles pressiesindaja Ola Rembe.

Üks kehv uudis teise järel

Ericssoni aktsiad on viimase kahe aastaga odavnenud ligi 40%. Ericssoni klientide investeeringud on vähenenud, uue põlvkonna tehnoloogia aga ei ole veel valmis. Esimeses kvartalis oli Ericssoni ärikahjum 12,3 miljardit Rootsi krooni. Sel kuul jättis reitingufirma Moody’s Ericssoni ilma investeerimisjärgu reitingust.

Äripäeva Akadeemia

Tootmisjuhtimise kool

Efektiivsus lihtsate võtetega

· Innustava juhtimiskultuuri loomine
· Lihtsad ja efektiivsed tööriistad tööprotsesside täiustamiseks
· Masinate ja seadmete suutlikkuse kasvatamine
· Tegelikku konkurentsieelist loov kvaliteedijuhtimine
· Sinu ettevõtte tootlikkuse parendamine – metoodikad praktikasse
· Muutuste elluviimine. Edulugude tutvustamine

26.09 - 09.01.2018
Kestus: 6 päeva

Jari Kukkonen

2 399 € (km-ga 2 878,80 €)
Kehtib kuni 08.06.17
Tavahind: 2 599 € (km-ga 3 118,80 €)

Info ja registreerimine: Inge Lauri / tel: 667 0212 / e-post: inge.lauri@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

hüppas

▲ Ericssoni töötjad ettevõtte tehase ees Rootsis Boråsis. Eelmise aasta oktoobris teatas Ericsson, et kavatseb koondada kuni 4000 töötajat.
FOTO: EPA

HIND

Ericssoni turuväärtus on kahe aastaga kolmandiku võrra kahanenud

Rootsi kroonides

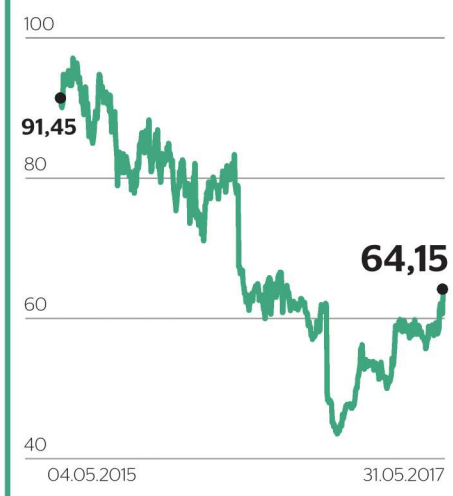

ALLIKAS: BLOOMBERG

Mõjukad investeeringud mitmes firmas

Cevian on omandanud mõjuka osaluse ka reas teistes Euroopa firmades, kus eesmärk on survestada ettevõtte juhtkonda majandustulemusi parandama.

Nii näiteks on Cevianil osalus Saksa tööstuskontsernides ThyssenKrupp AG ja Bilfinger AG, veokitootjas Volvo, Soome Metsos. Gardell on aktiivsete muutuste plaanidega sisenenud ka Rootsi-Šveitsi energeetikakontserni ABB, kus 10%ga on suurim investor taas Wallenbergide investeerimisfirma Investor AB. Cevian on survestanud firmat oma elektrivõrkude divisjoni müüma, kuid firma pole sellega nõustunud.

Strateegia, mida Cevian on üritanud ABBs – suurendada väärtust divisjone lahku lüües – on Gardelli fondile tüüpiline.

Kuuldused Christer Gardelli võimalikust huvist Ericssoni vastu on Rootsi meedias ringelnud juba mõnda aega.

Läinud nädalal kirjutas Rootsi majandusleht Dagens Industri, et Gardelli on nähtud kohtumas Ericssoni nõukogu esimehe Leif Johanssoniga. Seda tõlgendati kui kinnitust kuuldustele.

Ceviani asutasid aastal 2002 juhtimiskonsultant Christer Gardell ja investor Lars Forberg. Fondi varad on üle 10 miljardi euro. Sellega on Cevian üks Euroopa suurimaid aktivist-investorfonde. Mullu oktoobris Bloombergile antud intervjuus ütles Gardell, et Cevianil on pidevalt jälgimise all umbes 15 firmat ning 2–3 konkreetsemat investeerimisideed aastas.

TEHNOLOOGIA

Nintendo peab Apple'iga kummalist võitlust

Nintendo ja Apple vajavad oma seadmete konstrueerimiseks samasuguseid vidinaid, mistõttu peavad kaks suurettevõtet omavahel võidujooksu.

Nõudlus Nintendo mängukonsooli Switchi järele on väga suur ning ettevõte on edasimüüjatele juba teatanud, et soovib tuua veidi enam kui poole aasta jooksul turule 20 miljonit Switchi.

Nintendo plaanid võivad olla nüüd aga päris segi pööratud, sest Apple vajab oma seadmete tegemiseks samu juppe ja vidinaid nagu Nintendo Switchi tootmiseks. Näiteks olevat praegu puudu nii ekraanidest kui ka NANDi välkmäludest, vahendas MarketWatch.

20

miljoni uue mängukonsooli turule toomisest poole aasta jooksul on Nintendo teada andnud.

"Nõudlus NANDi välkmälude järele on olnud oluliselt suurem kui pakkumine ning näib, et olukord on niisugune kogu käesoleva aasta vältel," ütles Toshiba Groupi pressiesindaja.

Toshiba seisukohast võetuna on tekkinud olukord pigem hea. Ettevõte on majanduslikes raskustes ning suur nõudlus toodangu järele mõjub seetõttu justkui palsamina.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	1,05	1,05	1,55	1,55	1,65	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD

REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	15 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
Endover Kinnisvara - Vega Residents	EE3300111228	30.05.2017	30.05.2019	11,00%	kvartaalne	100	6 500 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	7 000 000
luteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 400 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000
luteCredit Europe A9	EE3300111194	12.05.2017	15.06.2020	14,00%	kvartaalne	100	2 000 000

REDGATE CAPITAL

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID

REKLAAM

LHV Varahaldus

30.05

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,61	1,68	3,74	4,02	4,78	697 673 666
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,85	1,09	2,46	3,35	4,06	86 082 236
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,79	-0,18	-0,13	1,90	2,50	64 001 364
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	3,00	2,10	4,46	4,57	5,68	119 817 583
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,28	-0,19	-0,11	1,88	2,66	20 595 623
Täiendav Pensionifond, EUR	1,64	1,64	1,64	3,21	2,53	5,58	5,96	6,69	9 228 757
LHV Pensionifond Indeks	0,69	0,69	0,69		2,20	-	-	-	5 338 920
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,70	0,70	0,70		4,81	-	-	-	929 747
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,77	1,77	1,77	8,50	1,16	2,85	4,25	6,97	4 714 909
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,79	0,79	2,00	-0,42	-0,52	0,56	1,71	537 558
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,28	11,40	11,40		0,50	4,37	-8,80	8,22	11 756 420,99
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,32	10,42	10,42		10,01	18,77	6,67	6,96	4 170 148,76
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,59	6,66	6,66		10,01	18,77	6,67	6,96	-

Nordea Pensions Estonia

30.05

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,31	1,96	6,23	3,63	5,26	212 139 399,87
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,97	0,97	0,97	9,59	2,23	9,25	5,3	6,78	28 835 262,54
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,02	1,37	3,49	2,18	3,53	23 527 967,98
Nordea Pensionifond C, EUR	0,89	0,89	0,89	2,22	0,13	0,14	1,61	2,11	13 084 544,99
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,53	1,56	1,54	12,49	2,71	12,44	6,86	9,06	10 733 328,63
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,81	3,54	0,95	2,97	2,78	3,57	2 351 875,09

Trigon Asset Management

30.05

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	19,66	20,36	19,96	6,47	4,60	12,55	14,38	12,18	1 454 646,58
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	32,37	33,52	32,86	11,60	17,85	34,86	7,93	14,35	114 775 072,54
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	23,30	24,13	23,65	20,71	-4,87	42,02	11,71	4,52	11 939 410,72

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Kiire tee vastusteni

Äripäev
Raamatupidaja.ee

Äripäev Nr 105 (5703) 1. juuni 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Sain lootustandva investeerimisvihje

Sain kirja investorilt ja endiselt pokkerimängijalt Madis Müürilt, kes soovitas mulle üht projekti.

"Ampler Bikes võiks Toomase portfellis olla esimene kasvav ettevõte," oli Müür veendunud. "Olen Ampleri uue Funderbeami rahastusvooru juhtinvestor ning tegu on Eesti elektrirataste tootjaga, kes on juba kasumis," kirjutas ta.

Müür tõi välja, et Ampler Bikesi eelmise aasta käive oli 314 000 eurot ning selle aasta esimese kvartali müügitulu ulatus 305 000 euroni. "Kasv on kena," rõõmustas ta. Lisaks oli ettevõte esimeses kvartalis 42 000 euroga kasumis ja seda rattahooajavälisel ajal. "Teisisõnu on riskantsem osa kasvava ettevõtte teekonnast juba seljataga," märkis Müür.

Järelturg võimaldab mul elektrijalgratastesse investeerida ka hilisemas faasis.

investor Toomas

Kiire meelemuutus

Niisiis hakkasin ka mina ettevõtte kohta taustainfot koguma ning selle käigus jäi silma Madis Müüri ligi pool aastat tagasi sama ettevõtte kohta tehtud kriitika Äripäeva veergudel. Nimelt on Ampler Bikes raha kaasanud ka varem, seda Fundwise'i kaudu ja Ööbik Cyclesi nime all.

Eelmise aasta septembris avaldas Müür Äripäevas ilmunud loos "Iduinvestori kallis kool" arvamust, et Ööbik Cycles pole suutnud eelmise rahakaasamise ringi investoritele antud lubadusi täita. "Nende eesmärk oli Fundwise'i prospekti järgi müüa 250 ratast, reaalselt on müüdud sada või napilt peale," kirjutas ta varasema aasta tulemuste kohta.

Lisaks paljastas Müür Äripäevale antud intervjuus, et on investeerinud ühisrahastuse kaudu kaheksasse ettevõttesse ning mitte ükski pole suutnud oma eesmärke täita. Seetõttu lubas ta valdkonda lähiajal rohkem mitte panustada.

Lahendab probleeme

Toona nägi Müür Ampler Bikesi peamise probleemina seda, et tarneajad on pikad ning seetõttu pole aasta lõpus, talve saabudes, enam võimalik uusi partiisid müüa.

Samuti on suveks ratast soovivad kliendid 2000 eurot maksva elektriratta ostmise suhtes praegu skeptilised seetõttu, et see saabuks alles augustis.

Praegu käimasoleva rahakaasamise vooru raames toob Müür aga oma blogis välja, et uue rahaga see probleem laheneks. Kui seni on rataste pikk ooteaeg müüki omajagu tagasi hoidnud, saab kaasatud rahaga juppe lattu valmis osta aga rohkem ja tarneaega vähendada praeguselt kolmelt kuult umbes kolme nädala peale.

Ootan ja mõtlen

Esmapilgul tunduvad ettevõtte numbrid ilusad ning kliendid ostavad Ampler Bikesilt rattaid 100protsendilise ettemaksuga. See annab kindlasti ka investoritele rohkem meelerahu. Samuti kipub enamik riskidest täide minema enne firma kasumisse jõudmist, mis lubab eeldada, et ohtlik aeg oleks justkui möödas.

Sellegipoolest ei tee ma ühtegi investeeringut üleöö ning tahan end paremini ettevõtet ohustavate riskidega kurssi viia. Selleks on mul ka aega, sest õnneks on Funderbeami platvormil olemas järelturg, mis võimaldab mul soovi korral elektrijalgrataste eduloosse investeerida ka hilisemas faasis.

MIS ON MIS

Ampler Bikes

Tegeleb elektrijalgrataste müügiga.
Pakub kahte sorti elektrijalgrattaid hindadega 1990 ja 2190 eurot.
Eelmise aasta käive 314 500 eurot, mis on seatud eesmärgist *ca* 10 protsenti väiksem.
Käesoleva aasta käibeks prognoositakse 650 000 eurot, millest esimese kolme kuuga täitus 305 000 eurot.
Juhtinvestor Madis Müüri investeering käimasolevas rahakaasamise voorus on 40 000 eurot.

ALLIKAS: AMPLER BIKES, MADIS MÜÜR

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

–0,03 %

väärtus 279 437,67 eurot
49% aktsiad / **44%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Apranga	**1,14**
Lerøy Seafood	0,35
Tallink	0,32
Apple	0,21
Microsoft	0,13
Berkshire Hathaway B-aktsia	0
Olympic EG	0
Baltic Horizon Fund	–0,38
Statoil	–1,55
Ryanair	**–1,84**

Viimased tehingud

Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 eurot. Teenustasu oli 15,06 eurot.
Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

1116,57 **+0,03%▲**

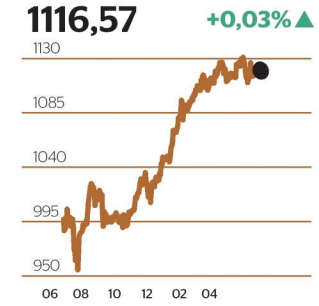

perioodi kõrgeim	1132,03
perioodi madalaim	955,95

REGIOON

Hiina tootmistegevus üle ootuste

Hiina teatas, et maikuu tootmistulemused olid oodatust paremad, vahendas MarketWatch. Hiina ametlik ostujuhtide indeks oli mais 51,2 punkti ehk sama nagu aprillis. Wall Street Journali küsitletud analüütikute mediaanprognoos oli 51 punkti, mis tähendab, et tulemus oli oodatust parem. Tulemus üle 50 punkti viitab kasvule, alla selle kahanemisele. Ostujuhtide indeksit peetakse Hiina majanduse puhul oluliseks, sest see on hea indikaator, et näidata, missugune on riigis ärikeskkond.
Mizuno Securitiesi ökonomist Jianguang Shen prognoosib, et Hiina majanduskasvu aeglustumine ei kulge sellises tempos, kui seni arvati. "Esimene kvartal oli kasv suurim, samas aprillis aeglustus kasv vaid veidi," lisas ta. Shen tõdes, et Hiina valitsus tahab küll selgelt ülekuumenevat kinnisvarasektorit jahutada, ent samas on riigijuhid sel teemal ka väga ettevaatlikud.

PANE TÄHELE

Jaapanis suur tööjõupuudus. Tegemist on viimase 40 aasta kõige kriitilisema tasemega.

Amazoni aktsia ületas 1000 dollari piiri. Seda pärast eilset börsi avanemist, seejärel muutus hind taas kolmekohaliseks.

PRFoodsilt vastuolulised tulemused. Käive suurenes 0,3 protsenti, kasvas ka puhaskahjum.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 31.05

USD

Nafta IPE, bbl	50,31
Nafta NYMEX, bbl	48,34
Mootoribensiin, t	540,00
Diislikütus, t	464,25
Kerge kütteõli, t	455,50
Masuut (1% väävel), t	314,75
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,145

Põllumajandus 31.05

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	130,10
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	435,80
Kakao NYBOT, USD/t	2034,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	143,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	354,25

Värvilised metallid 30.05

USD/t

Alumiinium LME	1943,5
Vask LME	5630
Plii LME	2119
Nikkel LME	9070
Tina LME	20425
Tsink LME	2639

Väärismetallid 31.05

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1264,63
Plaatina NYMEX	943,36
Pallaadium NYMEX	812,99
Hõbe COMEX	17,30

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,499
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,660
Hongkongi dollar	HKD	8,707
India ruupia	INR	72,242
Jaapani jeen	JPY	123,970
Kanada dollar	CAD	1,505
Korea won	KRW	1255,990
Norra kroon	NOK	9,440
Poola zlott	PLN	4,176
Rumeenia leu	RON	4,566
Singapuri dollar	SGD	1,548
Suurbritannia nael	GBP	0,868
Šveitsi frank	CHF	1,090
Taani kroon	DKK	7,440
Tai baat	THB	38,133
Tšehhi kroon	CZK	26,467
Türgi liir	TRY	3,974
Ungari forint	HUF	308,630
USA dollar	USD	1,117

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▼
9,7688

EUR/RUB ▲
63,2618

BÖRS

Tallinn 31.05

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,410	2,17	151	17,6	4,9%	0,87	0,7%
Baltika	0,284	1,43	431	60,7	4,1%	2,50	0,0%
Ekspress Grupp	1,350	0,00	-	9,2	9,1%	0,83	4,4%
Harju Elekter	4,080	-2,39	16 850	2,6	48,3%	1,23	4,4%
LHV Group	9,580	0,21	126 138	12,6	21,0%	2,65	1,6%
Merko Ehitus	9,200	0,11	1 462	26,7	5,0%	1,33	4,5%
Nordecon	1,410	0,71	63 901	14,9	8,9%	1,33	6,4%
Olympic EG	1,690	0,00	52 241	8,9	26,6%	2,36	5,9%
PRFoods	0,365	-1,35	2 566	32,2	1,9%	0,62	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,850	0,00	-	-	-2,7%	1,21	0,0%
Silvano FG	2,670	0,00	92 078	10,1	24,2%	2,43	3,7%
Skano Group	0,570	0,00	-	121,7	-23,0%	0,57	0,0%
Tallink Grupp	0,940	0,32	150 182	14,3	5,4%	0,78	3,2%
Tallinna Vesi	13,000	0,78	45 632	13,6	20,1%	2,75	4,2%
Tln Kaubamaja	9,060	-0,77	61 767	14,3	15,4%	2,21	7,0%
Trigon PD	0,694	7,43	1 454	148,2	-2,1%	1,30	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,310	-0,38	9 769	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 31.05

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	6,45	-4,30	16,9	0,5	-
Latvijas Gaze	9,48	-0,84	11,7	0,6	-
Olainfarm	10,20	0,00	14,4	1,5	-
SAF Tehnika	4,74	-0,21	14,9	1,2	-

Arco Vara ▲
+2,17%

Grindeks ▼
-4,30%

Helsingi 31.05

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	6,23	0,00	21,5	4,6	2,6
Citycon	2,23	-0,36	14,9	0,9	6,5
Elisa Comm.	34,95	-0,09	21,2	5,3	4,3
Finnair	5,23	-0,38	-	0,8	-
Fortum	14,13	-0,21	24,8	0,9	-
HKScan	3,26	-0,31	-	0,5	4,9
Kesko	46,23	1,01	51,4	2,2	4,3
Neste Oil	35,52	-1,74	-	2,3	3,7
Nokia	5,72	0,97	-	1,7	-
Olvi	30,34	-0,03	18,0	3,0	2,5
PKC Group	23,55	0,00	36,18	3,6	-
Stockmann	6,93	-1,00	-	0,5	-
Stora Enso	11,37	-0,70	-	1,5	-
UPM Kymmene	25,15	-0,67	-	1,7	3,8
YIT	7,52	-1,70	-	1,7	2,9

Vilnius 31.05

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,66	0,00	-	2,7	6,0
City Service	-	-	-	-	-
Invalda	4,350	-5,43	-	1,1	-
Linas Agro	0,640	0,79	15,7	0,6	-
Panevezio Statybos	1,050	0,96	-	1,6	-
Siauliu Bankas	0,505	2,64	2,3	1,3	-
Snaige	0,310	0,00	-	0,6	-

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**